

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра спорту і спортивних ігор

Дипломна робота (проєкт)
магістра

з теми: **«ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ
ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ
В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи FKS1-M22z
спеціальності 017 Фізична культура і спорт
Олеськевич Олександр Олександрович
Керівник: **Зубаль М. В.**,
кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент
Рецензент: **Боднар А. О.**,
кандидат педагогічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2023 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ТА РОЛЬ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	7
1.1. Сутність, цілі та завдання впровадження олімпійської освіти	7
1.2. Система олімпійської освіти в Україні.....	13
1.3. Олімпійська освіта в системі підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	27
2.1. Методи дослідження	27
2.2. Організація дослідження.....	29
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	31
3.1. Аналіз особливостей впровадження олімпійської освіти в навчальний процес.....	31
3.2. Оцінка змісту та методологічних засад діяльності ЗВО України у контексті впровадження олімпійської освіти серед студентів.....	39
3.3. Проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес та шляхи їх подолання	44
3.4. Технології впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді	58
ВИСНОВКИ	63
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- ЗВО – Заклад вищої освіти;
- МОК – Міжнародний олімпійський комітет;
- МОА – Міжнародна олімпійська академія;
- ННОІ – Навчально-науковий олімпійський інститут;
- НОК – Національний олімпійський комітет;
- НУФВСУ – Національний університет фізичного виховання і спорту
України;
- ОАУ – Олімпійська академія України

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний олімпійський рух – найбільш масовий суспільний рух, що перетворився більш ніж за 100-річну історію свого існування в одне з найзначиміших соціальних явищ в житті світового суспільства, вершина якого – Олімпійські ігри. Популярність та життєздатність олімпійського руху обумовлена загальнолюдськими гуманістичними принципами, що покладені в його основу.

Метою олімпійського руху, відповідно до Олімпійської хартії, є сприяння побудові мирного та кращого світу шляхом виховання молоді через спорт згідно з ідеями олімпізму та його цінностями. Однією зі складових реалізації зазначеної мети є підготовка осіб, які здатні поширювати ідеї олімпізму серед різних верств населення, тому особливої актуальності набуває якісна організація освітнього процесу фахівців галузі.

В сучасному світі освіта набуває все більш вирішального значення для визначення не тільки рівня освіченості і культури конкретної людини, а й суспільства в цілому. Фахівці відзначають (М. Булатова, В. Платонов 2018), що вивчення історії олімпійського руху, його ідеалів і цінностей, місця в системі явищ сучасного суспільства має велике не лише освітнє, а й виховне значення. Саме тому в умовах організації освітнього процесу особливого значення набуває олімпійська освіта [5].

Одним із викликів, що стоїть перед сучасною системою освіти є забезпечення неперервності освітнього процесу, якості і сталості здобуття освіти, розвиток дистанційних технологій для здобуття освіти, що в свою чергу, обумовлює актуальність пошуку нових форм організації освітнього процесу, які сприятимуть позитивному ставленню молоді до навчання, забезпечать якісну організацію самостійної роботи студентів над вивченням програмного матеріалу, формуватимуть мотивацію молодих фахівців до освіти та самоосвіти.

Об’єкт дослідження – освітній процес студентів закладів вищої освіти України.

Предмет дослідження – впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді у закладах вищої освіти України.

Мета дослідження – аналіз організаційно-методичних засад інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз літературних джерел щодо місця та ролі олімпійської освіти в умовах реорганізації системи освіти в Україні.

2. Дослідити особливості інтеграції олімпійської освіти освітній процес студентської молоді у закладах вищої освіти України.

3. Визначити організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки фахівців у закладах вищої освіти України.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет; анкетування; експертне опитування; структурно-функціональний аналіз; методи математичної статистики.

Практична значення одержаних результатів. Дослідження полягає у можливості використання результатів досліджень, як складової вдосконалення підготовки студентської молоді у профільних закладах вищої освіти шляхом інтеграції олімпійської освіти в освітній процес. Матеріали наукового дослідження можуть бути рекомендованими до використання в освітньому процесі при вдосконаленні спеціалізованих курсів навчальних дисциплін, зокрема: «Олімпійський спорт», «Олімпійський рух у сучасному суспільстві».

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам’янець-Подільський 04-05 квітня 2023 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 72 сторінках, з яких 65 основного тексту, вона містить 1 таблиць та 16 рисунків. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, та списку 60 використаних літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

МІСЦЕ ТА РОЛЬ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

1.1 Сутність, цілі та завдання впровадження олімпійської освіти

Наприкінці ХХ на початку ХХІ ст. у системі освіти все більше уваги приділяється гуманістичному вихованню, що пов'язане з олімпізмом й олімпійською освітою [2; 5; 44].

Реалізація олімпійської освіти в сучасному олімпійському русі сприяє гуманізації суспільства, що підтверджується результатами багатьох наукових досліджень, рішеннями великих міжнародних форумів, в тому числі й Олімпійських конгресів. Значущість олімпійської освіти відображена в змісті основоположних принципів олімпійського спорту, які прописані в основному правовому документі - олімпійській хартії та базуються на ідеях сучасної концепції олімпізму: політичних, гуманістичних, філософсько-педагогічних [1, с. 23; 4; 55].

Не дивлячись на те, що термін «олімпійська освіта» з'явився в середині ХХ ст. (його автор - основоположник сучасного олімпійського руху, педагог-просвітник барон П'єр де Кубертен), витoki цього дивовижного явища доцільно шукати в історичних традиціях давньогрецького олімпійського спорту, особливостях античної культури та еллінської системі освіти і виховання [46].

Основоположник філософії сучасного олімпізму барон П'єр де Кубертен головним виховним завданням олімпійського руху вважав формування гармонії у людей за допомогою спорту. Він підкреслював, що олімпійський рух може стати школою виховання благородства і моральної чистоти, а також фізичної витривалості і сили; впливати на формування характеру та

зміцнення моральних сил, сприяючи тим самим гармонійному розвитку людини [1, с. 10].

Результатом діяльності Кубертена є створення концепції «спортивної педагогіки», а потім «олімпізму» й «олімпійської педагогіки». Олімпійські ігри і спорт у цілому Кубертен розглядав як засіб вирішення педагогічних завдань, практичної реалізації реформи освіти, метою якої було вдосконалення людини, людських відносин [53].

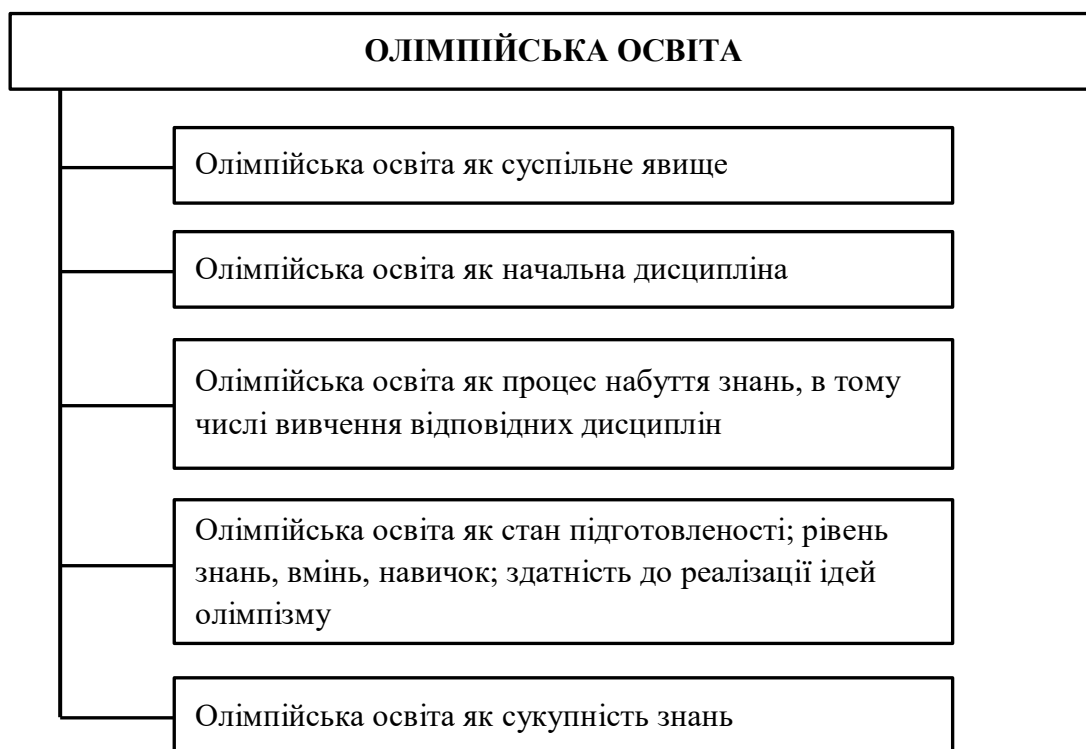
Педагогічні погляди П'єра де Кубертена лягли в основу створення та розвитку системи олімпійської освіти. Узагальнення існуючого матеріалу дозволило встановити ключові дати розвитку олімпійської освіти, серед яких: організація та проведення Сесії МОК в Гаврі у 1897 році, проведення Олімпійського конгресу у 1926 році, де було запропоновано відкрити навчальний центр на території стародавньої Греції, відкриття Міжнародної олімпійської академії у 1961 році, створення Міжнародним олімпійським комітетом комісії з МОА та розвитку олімпійської освіти та ін.

Термін «Olympic education» зазвичай перекладається по різному: «олімпійська освіта» чи «олімпійське виховання». Однак зміст, конкретні завдання цього процесу найбільш повно відображає термін – «олімпійська освіта». Кінцевою метою та результатом реалізації олімпійської освіти виступає особистість, яка думає та діє в узгодженні з принципами олімпійської хартії, а також гуманістичними нормами взаємовідносин між людьми, які культивуються олімпізмом [49].

Відповідно до визначення проф. В. М. Платонова та проф. М. М. Булатової, під поняттям «олімпійська освіта» логічно розуміти використання всієї широти та глибини змісту олімпійського руху з його значною історією та сучасністю, досягненнями, проблемами, протиріччями, складними зв'язками з різноманітними сферами життя світової спільноти як важливої складової частини гуманітарної освіти та гуманістичного виховання [46].

Тобто, під олімпійською освітою розуміється не тільки процес вивчення та розповсюдження знань про олімпізм, але й розглядання його як комплексне явище, що реалізується у різноманітних напрямках (рис. 1.1.).

Рис 1.1. Основні напрямки реалізації олімпійської освіти у сучасному світі [24]

На думку інших вчених, олімпійська освіта – це багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму і є складовою частиною загальної освіти.

Здійснивши аналіз літератури, можемо відмітити, що більшість науковців мають, по суті однакову точку зору з визначення мети олімпійської освіти. Ми схильні підтримати цю точку зору, в якій вони сходяться на тому, що кінцевою метою і результатом реалізації олімпійської освіти є

формування особистості, яка у своїх діях і думках у рамках фізкультурно-спортивної діяльності й у повсякденному житті керується загальнолюдськими гуманістичними нормами поведінки, що культивуються олімпізмом та принципами Олімпійської хартії [11; 12; 51].

Досягнення мети олімпійської освіти передбачає вирішення цілого комплексу взаємопов'язаних завдань:

- формування знань про ідеали та цінності олімпізму, про явище гуманізму в цілому, а також про Олімпійські ігри та олімпійський рух, їх історію, цілі, завдання;

- формування інтересів, потреб, установок, ціннісних орієнтацій, які відповідають ідеалам та цінностям олімпізму; «олімпійської» орієнтації на спорт; інтересу до Олімпійських ігор та олімпійського руху; бажання приймати участь в олімпійських змаганнях та завжди демонструвати в них чесну боротьбу; прагнення бути учасником олімпійського руху, сприяти його розвитку;

- формування відповідної системи почуттів та емоційних реакцій (наприклад, почуття відповідальності за реалізацію в спорті та завдяки спорту олімпійських ідеалів та цінностей);

- формування такої поведінки у спорті, таких якостей та здібностей (вмінь та навичок), які забезпечують реалізацію олімпійських ідеалів і цінностей (конкретно мова йде, про те, щоб сформувати: високоморальну поведінку в спорті, а також переконання в тому, що тільки така поведінка в спорті є єдино правильною і можливою; вміння та навички поважного спілкування з тренерами, суддями та спортсменами, а також дбайливого ставлення до природи під час занять спортом; вміння та навички роз'яснювати та пропагувати ідеї олімпізму) [9; 16; 28; 29].

Президент Олімпійської академії України М. Булатова визначає такі основні завдання у процесі педагогічної діяльності в рамках олімпійської освіти: формування світогляду, основу якого становлять патріотизм, моральність, законослухняність, здоровий спосіб життя; формування

позитивних мотивацій до навчання і праці, творчого ставлення до своїх обов'язків; гармонійний розвиток з урахуванням індивідуальних можливостей і вимог школи; підвищення ролі олімпійського виховання в повсякденному житті.

В ході проведеного дослідження був проаналізований міжнародний досвід реалізації олімпійської освіти. Визначено, що у 90-х роках ХХ ст. зміст олімпійської освіти був спрямований переважно на передачу теоретичних знань, пов'язаних з історією Олімпійських ігор, їх символікою та атрибутикою, результатами виступу співвітчизників на Олімпійських іграх за допомогою бесід, спецкурсів в окремих навчальних установах. Але з початку ХХІ ст. зміст олімпійської освіти суттєво доповнюється розділами пов'язаними з характеристикою структури олімпійського руху, видів спорту, представлених у програмі Олімпійських ігор, актуальними проблемами олімпійського руху й шляхами їх вирішення, характеристикою цінностей олімпійського руху, освітніми програмами, що реалізуються на міжнародному та національному рівнях через мережі експериментальних навчальних закладів, в яких проводяться спортивно-масові заходи, науково-дослідна робота, розвиток волонтерського руху [41, с. 28].

Аналіз міжнародного досвіду з реалізації національних систем олімпійської освіти дозволив виділити основні групи програм:

- програми олімпійської освіти, реалізовані Організаційними комітетами Олімпійських ігор (Афіни, Пекін, Лондон);

- програми комплексного характеру для підростаючого покоління - від дітей дошкільного віку до молоді, що навчається у закладах вищої освіти. Дані програми передбачають взаємодію між центрами олімпійських досліджень й освіти та закладами освіти різного рівня; методичний супровід закладів освіти, а саме забезпечення спеціальною літературою, мультимедійними проектами; викладання спеціальних дисциплін, які пов'язані з олімпійським рухом; регулярне проведення спортивно-масових заходів і конкурсів (у межах освітнього закладу, району, області та на

національному рівні); проведення наукових досліджень і конференцій (семінарів, круглих столів) у напрямі олімпійського руху;

- програми, реалізовані в освітніх закладах на основі створення методичних комплексів, які реалізуються в мережі експериментальних шкіл, клубів (Англія, Аргентина, Болгарія, Канада, Австралія);

- програми, засновані переважно на проведенні спортивно масових заходів, наприклад малих Олімпійських ігор (Естонія, Чехія та ін.);

- програми, засновані на нерегулярному проведенні конкурсів з олімпійської тематики (малюнків, вікторин, кінофорумів) для учнівської та студентської молоді (Польща, Литва та ін.);

- програми реалізовані під час літніх канікул у молодіжних таборах (Франція) [46].

Слід зазначити, що провідну роль у поширенні ідей олімпійської освіти відіграє Міжнародна олімпійська академія, спеціалізована установа з вивчення та пропаганди ідей олімпійського руху. Вперше переконання створення спеціалізованого центру з пропаганди ідей та цінностей олімпізму висунув П'єр де Кубертен, але за життя здійснити цей намір йому не вдалося. Тільки в 1961 р. НОК Греції заснував МОА для «підтримки і пропаганди олімпійського духу», хоча рішення про її створення було прийнято ще в 1949 р. Першим президентом МОА став Нікос Філаретас [56].

Реалізація олімпійської освіти в різних країнах відбувається різними шляхами з використанням певних форм і методів, що визначають національні, історичні та культурні традиції.

Деякі спеціалісти суттєво розширюють та доповнюють поняття «олімпійська освіта», зокрема - його визначення та предметну область, що підлягає вивченню та викладанню, шляхом включення мистецтва та культури, уявлень, які відносяться до мультикультуралізму, правам людини, стійкості розвитку. Більше того, олімпійську освіту слід розглядати як сукупність освітньої діяльності багатодисциплінарного характеру, з олімпійськими видами спорту та Олімпійськими іграми, які виступають в

якості об'єднуючого фактору. Такий характер освіти забезпечується комплексністю, координованістю, взаємодією та взаємодоповненням різних складових [54].

Отже, незважаючи на різні підходи до визначення терміну «олімпійська освіта» уявлення щодо її змісту, в останні роки, істотно змінилося. На сьогодні [6], дане поняття включає в себе всю широту та глибину змісту олімпійського руху з його значною історією та сучасністю, досягненнями, проблемами, протиріччями, складними зв'язками з різними сферами життя світового суспільства і розглядається як важлива складова процесу гуманітарної освіти, що дозволяє виховувати молодь на основі гуманістичних ідеалів олімпійського руху.

1.2 Система олімпійської освіти в Україні

Ефективність системи виховання та освіти визначає стратегію розвитку будь-якої країни; її місце та роль в світовому суспільстві. Одним з основних завдань сучасного суспільства є виховання фізично, психічно та духовно здорового покоління [12; 39].

Дослідження свідчать, що з середини 90-х років ХХ ст. передові позиції в популяризації, впровадженні олімпійської освіти, збагаченні її змісту і форм міцно зайняла Україна [35]. На думку провідних зарубіжних та вітчизняних фахівців, в Україні розроблена та ефективно працює система олімпійської освіти (рис. 1.2.).

Вищим керівним органом олімпійського руху в країні є Національний олімпійський комітет, структурною ланкою якого є Комісія НОК України «Олімпійська освіта та культура». Комісію створено з метою залучення членів НОК та спеціалістів з фізичної культури і спорту для забезпечення розвитку системи олімпійської освіти, як важливого фактору об'єктивізації ролі олімпійського спорту в українському суспільстві, поширення ідеалів олімпізму серед широких верств населення [19].

Рис. 1.2. Система олімпійської освіти в Україні

Відповідно до рекомендацій МОК, 20 вересня 1991 р. в Україні було створено Олімпійську академію України, метою діяльності якої є розвиток і зміцнення олімпійського руху в державі, духовне збагачення людей, обмін цінностями національної культури, пропаганда ідей і принципів олімпізму. Саме Олімпійська академія України спільно з Комісією НОК України «Олімпійська освіта і культура» реалізує освітні програми олімпійського спрямування [8].

Діяльність по формуванню цілісної системи олімпійської освіти в Україні почалась в 1992 р. В її основу були покладені два принципи [17, с. 48]:

1) розвиток системи олімпійської освіти в Україні в органічному поєднанні з діяльністю у цьому напрямі Міжнародної олімпійської академії (МОА), Міжнародного олімпійського комітету (МОК) та іншими міжнародними організаціями, які пропагують дух олімпізму та розповсюджують знання в сфері олімпійського спорту;

2) концентрація основного об'єму освітньої діяльності у закладах вищої освіти і особливо в системі спеціальної фізкультурної освіти, оскільки посилення в процесі підготовки майбутніх спеціалістів важливих теоретичних, методологічних та світоглядних аспектів олімпійського спорту

стає запорукою успішної діяльності вчителів, тренерів та інших спеціалістів в сфері фізичного виховання та спорту.

Для повноцінного забезпечення розвитку системи олімпійської освіти Національним олімпійським комітетом України (НОК України), Олімпійською академією України (ОАУ) спільно з Національним університетом фізичного виховання та спорту України (НУФВСУ) була розроблена багаторічна програма науково-дослідної, освітньої та видавничої діяльності [37].

Розвиток і поширення знань про олімпійський рух і олімпійський спорт в Україні здійснюється у двох відносно самостійних напрямках – загальноосвітньому та спеціально-освітньому (рис 1.3.) [22].

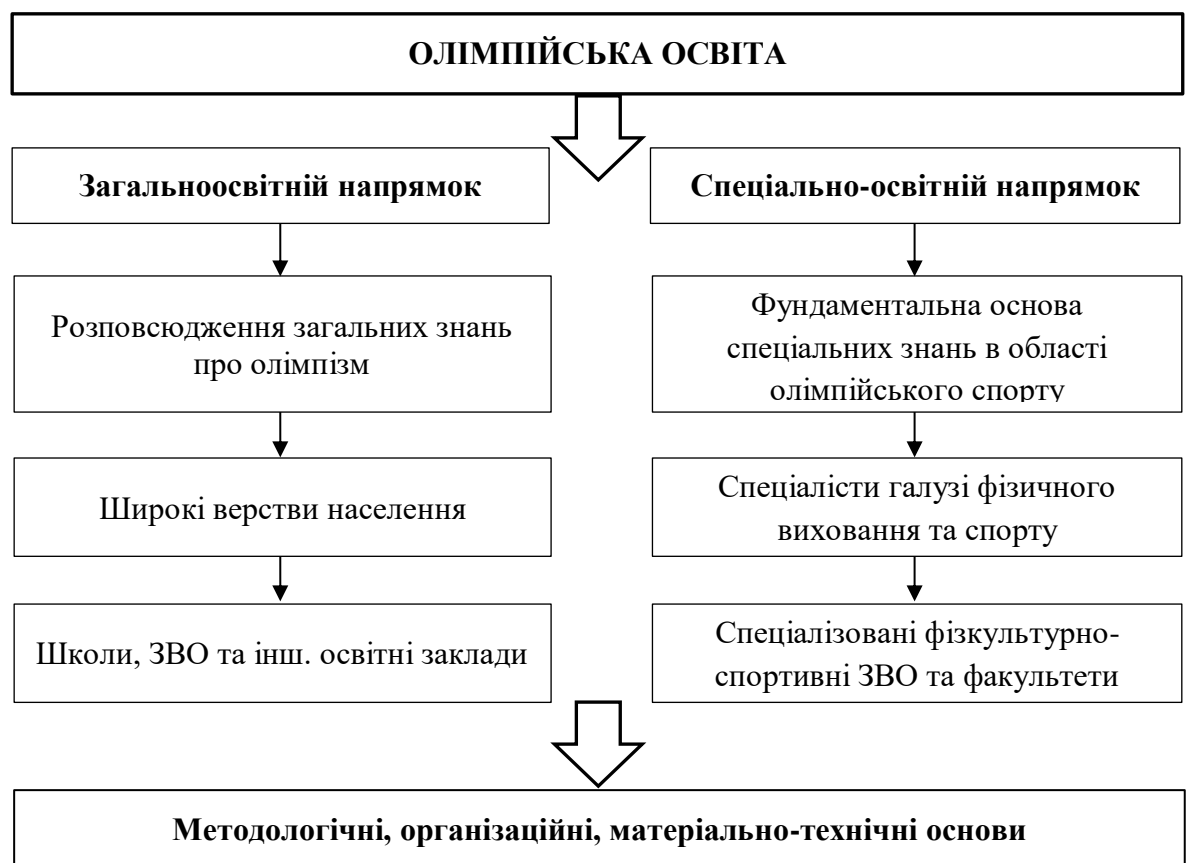

Рис. 1.3. Механізм реалізації ідей олімпійської освіти в Україні

Спеціально-освітній напрям – це складова частина створеної в Україні системи підготовки спеціалістів для різноманітних ланок сфери фізичної культури і спорту: вчителів (викладачів) фізичного виховання, тренерів з видів спорту, спеціалістів зі спортивного менеджменту, рекреації тощо. Цим напрямом олімпійської освіти передбачається поглиблена базова підготовка майбутніх спеціалістів, які навчаються у спеціалізованих фізкультурно-спортивних закладах вищої освіти або відповідних факультетах закладів вищої освіти, за всіма аспектами широкої багатогранної системи знань у сфері олімпійського руху та олімпійського спорту як фундаментальної основи для подальшого засвоєння студентами спеціальних знань відповідно до профілю обраної спеціальності [42].

Першим кроком у цьому напрямі було створення навчально-методичного забезпечення олімпійської освіти. Почалось воно з підготовки та видання першого в світі офіційного двотомного посібника «Олімпійський спорт» для студентів спеціалізованих закладів вищої освіти, який побачив світ у видавництві «Олімпійська література». На Олімпійському конгресі, який відбувся в Парижі у 1994 році, за ініціативою президента МОК Хуана Антоніо Самаранча, відбулася його презентація. Видання отримало високу оцінку та було рекомендовано для використання в системі олімпійської освіти та підготовки спеціалістів в різних країнах. Англійська версія посібника вийшла у світ в 1997 році [35; 38].

Олімпійською академією України спільно з НУФВСУ була розроблена програма з олімпійської освіти для спеціалізованих і неспеціалізованих закладів вищої освіти. Вивчення дисципліни «Олімпійський спорт» в об'ємі 150 годин стало обов'язковим для студентів профільних закладів вищої освіти (на рівні бакалаврату). Курс охоплює теми, що присвячені Олімпійським іграм Стародавньої Греції, їх відродженню в ХІХ ст., олімпійському руху в Україні, його структурі в міжнародному масштабі, правовим основам, економічним програмам, олімпійському спорту та політиці, історії та тенденціям розвитку програм Ігор Олімпіад, олімпійській

освіті та іншим актуальним питанням, які виникають на сучасному етапі його розвитку [2, с. 84].

Наслідуючи приклад НУФВСУ, кафедри олімпійського спорту були створені і в спеціалізованих закладах вищої освіти Дніпра, Донецька, Львова, Харкова, а пізніше на факультетах фізичного виховання провідних педагогічних закладів вищої освіти України [1, с. 18].

Велику роль у реалізації прийнятої програми відіграло створення видавництва «Олімпійська література», яке за роки своєї діяльності випустило більш ніж 120 книг, присвячених актуальним питанням історії та становлення олімпійського руху, його проблематиці, питанням підвищення ефективності тренувальної та змагальної діяльності спортсменів-олімпійців, медико-біологічним та психологічним основам спортивної підготовки та інтгт. Це – енциклопедії, підручники, навчально-методичні посібники, монографії, науково-популярні та інш. видання, які представляють інтерес для спеціалістів сфери фізичного виховання і спорту. Вони представляють інтерес не тільки для спеціалістів, але й для багатьох людей, які цікавляться олімпійським спортом. Також у видавництві побачили світ «Олімпійська хартія» (українською мовою), «Олімпійські мемуари» П'єра де Кубертена, «Малий античний олімпійський словник» І. Попеску, «Президенти Міжнародного олімпійського комітету», «Золоті сторінки олімпійського спорту України». В 1994 році під патронатом МОК та НОК України було покладено початок випуску міжнародного науково-теоретичного журналу «Наука в олімпійському спорті». У 1998 році колективом авторів було підготовлено та випущено «Енциклопедію сучасного олімпійського спорту» - книгу, що містить інформацію та статистичні дані про підсумки Ігор Олімпіад сучасності та зимових Олімпійських ігор. «Енциклопедія олімпійського спорту» в 5-ти томах була видана у 2005 році та за повнотою матеріалу, що міститься на її сторінках, не має аналогів у світовій літературі [21; 23].

Повноцінна та якісна освіта є неможливою без знання історії власного народу. Тому, професором Марією Булатовою було ініційовано пошукову роботу з метою увічнення історичної спадщини українського олімпійського спорту та його активних учасників, підсумком якої стало видання у 2010 р. книг «Олімпійське сузір'я України. Атлети» й «Олімпійське сузір'я України. Тренери» (авт. С. Бубка, М. Булатова), «Олімпійська спадщина України» (авт. М. Булатова) [39].

У 2014 р. професором М. М. Булатовою було ініційовано дослідницько-видавничий проект зі створення енциклопедій, присвячених олімпійським видам спорту, з метою їх всебічної популяризації серед широких читацького загалу. Керівником проекту «Енциклопедії олімпійських видів спорту» став президент НОК Сергій Назарович Бубка. Серію презентувало видання «Легка атлетика. Енциклопедія у запитаннях і відповідях» (авт. С. Бубка, М. Булатова) [1, с. 24].

В 1992 р. на базі Національного університету фізичного виховання і спорту України був створений Центр олімпійських досліджень та олімпійської освіти, мета якого – розширення наукових досліджень в сфері олімпійського спорту і розвиток системи олімпійської освіти. В 2013 р. він отримав статус міжнародного, а у 2019 році, з метою подальшого розвитку науково-дослідної та освітньої діяльності у сфері олімпійського спорту в Національному університеті фізичного виховання і спорту було відкрито Навчально-науковий олімпійський інститут НУФВСУ [18].

Протягом 20-ти років при підтримці НОК України ОАУ для студентів, магістрів, аспірантів, молодих вчених щорічно проводяться міжнародні наукові конференції «Молода спортивна наука України» та «Молодь та олімпійський рух», всеукраїнські студентські олімпіади «Студент і олімпійський спорт», «Олімпійський і професійний спорт» та ін. [20].

Істотну роль у проведенні дослідницької роботи з проблем олімпійської освіти відіграє лабораторія олімпійської освіти Науково-дослідного інституту НУФВСУ. В 2005-2010 рр. лабораторією спільно з Олімпійською академією

України і Міжнародним центром олімпійських досліджень проводились наукові дослідження за темою «Олімпійська освіта в загальноосвітніх учбових закладах України», в 2011-2014 рр. – за темою «Історичні, організаційно-правові та методичні основи реалізації олімпійської освіти в Україні», в 2015 р. за темою «Олімпійська освіта в системі освітнього процесу підростаючого покоління», в період 2017-2019 рр. «Реалізація національної ідеї становлення громадянина-патріота України через ціннісний потенціал олімпізму». З 2019 року лабораторія була перейменована на лабораторію історії та теорії олімпійського спорту та стала структурним підрозділом Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ [25].

Важливою складовою у реалізації системи олімпійської освіти є організація музейної справи. Перший Музей спортивної слави України було відкрито в Києві у вересні 1965 року, сьогодні цей музей закрито, однак у різних регіонах країни функціонують олімпійські галереї, куточки та експозиції спортивної слави, музеї спортивної слави окремого клубу чи команди, музеї олімпійської слави та кабінети олімпійської освіти [26].

Другим важливим напрямом олімпійської освіти в Україні є загальноосвітній. Цей напрямок передбачає поширення знань про олімпійський спорт, його цінності, багату історію, кращих представників світової та української спортивної плеяди, передусім, серед дітей та учнівської молоді, і розвивається за громадською моделлю. Він включає гуманістичні, соціальні, етичні, моральні, патріотичні та інші аспекти впливу на формування особистості дитини [7; 10; 30].

Дослідження дають підставу відзначити, що ефективний засіб залучення молодого покоління до ідеалів та цінностей олімпійського руху, гуманістичного потенціалу олімпійського спорту – це впровадження олімпійської освіти в освітній процес шкільної молоді, залучення до цієї діяльності педагогів, батьків, представників комітету шкільного самоврядування, видатних спортсменів, тощо.

Мета загальноосвітнього напрямку олімпійської освіти – це пропагувати серед підростаючого покоління олімпійські цінності, збагачуючи їх знаннями про історію олімпійського руху від його зародження до наших днів, розвитку сучасного олімпійського спорту, Ігор Олімпіад і зимових Олімпійських ігор, основних ідеалів і цінностей олімпізму, структурі МОК та його правових основах, особливостях проведення олімпійських свят, олімпійській символіці та атрибутиці, видатних особистостях олімпійського руху. Цей напрям реалізується в дитячих дошкільних закладах, загальноосвітніх учбових закладах всіх типів, професійно-технічних училищ, позашкільних навчальних закладах (ДЮСШ, СДЮШОР, оздоровчих таборах, клубах по місцю проживання).

Важливим кроком в реалізації олімпійської освіти в школах України є вивчення історії олімпійського руху рамках навчального предмету «Фізична культура» [32].

З 2004 року спільними зусиллями НОК, ОАУ і Міністерства освіти і науки України проводяться щорічні олімпійські уроки та олімпійські тижні, в програмі яких різноманітні заходи: змагання з дотриманням олімпійських ритуалів і церемоній, вікторини, конкурси, «круглі столи», конференції, диспути та ін. До проведення цих заходів залучаються олімпійські медалісти, ветерани спорту і олімпійського руху, спортивні журналісти [60].

У 2005-2006 рр. у ході розробки нових навчальних програм питання олімпійської тематики було включено до розділу «Теоретико-методичні знання» базових навчальних програм з предмету «Фізична культура» для учнів 1-4-х та 5-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів [41, с.73].

Висвітлення питань олімпійської тематики, визначених у навчальній програмі, знайшло місце на сторінках підручників «Фізична культура» для учнів 5-9-х класів загальноосвітньої школи.

Отримані знання оцінюються під час підсумкової атестації по предмету «Фізична культура». Спеціальний курс «Основи олімпійських знань», який

реалізується в рамках курсів за вибором учбових закладів, привабливий для педагогів та користується популярністю серед учнів 5-11-х класів.

Одним із проєктів, спрямованих на впровадження питань олімпійської освіти серед шкільної молоді, є функціонування мережі шкіл олімпійської освіти [40].

Узагальнення існуючого матеріалу дозволяють зазначити, що система олімпійської освіти в Україні, сформована протягом 1990-х років, сьогодні посідає лідируючі позиції у світовому співтоваристві за масштабами організації олімпійських досліджень, поширенням ідей олімпізму та розробкою матеріалів, що дозволяють використовувати надбання олімпійського спорту в гуманітарній освіті молодого покоління.

До основних складових, що вирізняє вітчизняну систему олімпійської освіти серед інших, які реалізуються у світі, слід віднести: запровадження, за ініціативи ректора Київського державного інституту фізичної культури (нині Національний університет фізичного виховання і спорту України), В. М. Платонова, навчальної спеціальності «Олімпійський та професійний спорт»; відкриття кафедри олімпійського спорту та магістратури «Олімпійський спорт і освіта», організація міжнародних наукових конгресів і конференцій; створення видавництва «Олімпійська література» та Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ (ННОІ НУФВСУ); особливістю є і потужна науково-дослідна діяльність співробітників ННОІ НУФВСУ (до 2019 Міжнародний центр олімпійських досліджень освіти), що здійснюється під загальним керівництвом М. М. Булатової, результатом якої є вихід у світ численних фундаментальних праць з олімпійської тематики: навчальні видання для фахівців та студентів закладів вищої освіти, серія енциклопедичних видань з історії олімпійських видів спорту, серія видань, присвячених видатним персоналіям, серія дитячої літератури, серія плакатів, присвячених історії олімпійських видів спорту тощо; встановлення ділових контактів з провідними міжнародними науковими установами, які займаються різними аспектами олімпійського спорту та олімпійської освіти.

1.3 Олімпійська освіта в системі підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт

Галузь фізична культура і спорт повноцінна складова не лише життя сучасного суспільства, а й процесу освіти і виховання молоді. Ефективність та якість підготовки фахівців, які працюють з поколінням, що підростає, має стратегічне значення [13].

На думку спеціалістів однією зі складових підвищення якості підготовки кадрів для зазначеної галузі є впровадження в процес навчання майбутніх фахівців питань з олімпійської освіти [2, с. 19; 12].

Станом на 2021 р. в Україні функціонують 72 заклади вищої освіти, що здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю «Фізична культура і спорт». Серед зазначених закладів чотири є спеціалізованими у підготовці спеціалістів за напрямом «Спорт»:

- Національний університет фізичного виховання та спорту України (м. Київ);
- Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського (м. Львів);
- Харківська державна академія фізичної культури (м. Харків);
- Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту (м. Дніпро).

Центральну роль у реалізації олімпійської освіти в країні відіграє Олімпійська академія України. Розглядаючи олімпійську освіту, як одну з найважливіших складових розвитку олімпійського руху в країні можна виділити наступні проекти, що реалізуються для студентів закладів вищої освіти за ініціативи та підтримки Національного олімпійського комітету України та Олімпійської академії України. Дані проекти реалізуються за трьома напрямками [27]:

- освітня діяльність;
- проведення загальноукраїнських конкурсів;

- підтримка науково-дослідної діяльності молодих науковців.

Так, до напрямку «освітня діяльність» дослідження можна віднести: відкриття за ініціативи ректора КДІФК (нині НУФВСУ) професора Платонова В. М., за підтримки НОК України та Олімпійської академії України у закладах вищої освіти країни кафедр олімпійського спорту (олімпійського та професійного спорту, олімпійської освіти та ін.); підготовку вітчизняними фахівцями навчальних видань із досліджуваної проблематики для забезпечення якості освітнього процесу; включення до освітньо-професійних програм підготовки фахівців таких навчальних дисциплін, як: «Олімпійський спорт», «Олімпійська освіта», «Історія олімпійського руху», «Олімпійський рух у сучасному суспільстві» тощо; відкриття відповідних програм підготовки магістрів; відкриття на базі профільних закладів вищої освіти центрів олімпійських досліджень та освіти.

Серед основних конкурсів з олімпійської тематики які проводяться серед студентської молоді України дослідження дозволили віднести: Всеукраїнську олімпіаду зі спеціальності фізична культура і спорт (напрямок: Спорт); Всеукраїнську олімпіаду з іноземних мов «Студент і олімпійський спорт»; Всеукраїнські конкурси на призи Олімпійської академії України та ін.

До основних науково-дослідних проєктів, що реалізуються за підтримки НОК України та Олімпійської академії України, в яких українське студентство має змогу брати участь, дослідження дозволили віднести: міжнародні наукові конференції «Молода спортивна наука України» (відбувається на базі ЛДУФК), «Молодь та олімпійський рух» (відбувається на базі НУФВСУ) тощо [36, с. 56].

Дослідження дозволили виділити і проєкти, що спрямовані на залучення широких верств населення, у тому числі і студентської молоді та викладачів закладів вищої освіти України, до ціннісного потенціалу олімпійського руху [28]:

- Олімпійський день – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та безпосередніх учасників;

- Міжнародний день спорту – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та безпосередніх учасників;

- Європейський тиждень спорту – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та безпосередніх учасників;

- Церемонії відзначення кращого спортсмена та тренера місяця; церемонія «Герої спортивного року»; конкурси: «Світ спорту»; конкурс серед журналістів; фотоконкурс; конкурс на краще друковане видання з олімпійської тематики – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та глядачів;

- Проєкти «Do like Olympian», «# Olympic Lab» – студенти та викладачі закладів освіти щороку беруть участь у зазначеному проєкті в якості волонтерів та безпосередніх учасників.

Важливу роль в реалізації питань олімпійської освіти серед студентської молоді України відіграють центри олімпійських досліджень та освіти, що створені на базі профільних закладів вищої освіти, центральну роль серед яких відіграє Навчально-науковий олімпійський інститут НУФВСУ, який включено до переліку міжнародних центрів олімпійських досліджень та освіти, що діють під патронатом МОК [17, с. 56].

Метою роботи Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ є здійснення різнобічної освітньої діяльності у сфері олімпійського спорту, яка засновується на передових світових досягненнях науки та практики; сприяння інтеграції результатів наукових досліджень в освітній процес.

Відповідно до положення, основними завданнями Навчально-наукового олімпійського інституту НУФВСУ є [37]:

- проведення фундаментальних та прикладних досліджень з історичних, організаційних, правових, соціально-економічних та освітніх аспектів олімпійського руху; теорії і методики багаторічного спортивного вдосконалення;

- підготовка та видання наукової, навчальної та методичної літератури для фахівців галузі фізичної культури та спорту, педагогічних працівників, студентської та шкільної молоді з метою забезпечення широких верств громадськості системою сучасних знань з різних аспектів розвитку олімпійського руху;

- формування довідково-інформаційного фонду для підготовки аналітичних матеріалів, розповсюдження інформаційних продуктів та консультацій з історії та розвитку олімпійського руху, проблем підготовки спортсменів тощо;

- створення сприятливого середовища та забезпечення інформаційними ресурсами для підготовки науково-педагогічних кадрів шляхом базової, на рівні бакалавр, повної вищої та післядипломної освіти на рівні магістра, а також на рівні та доктора;

- розробка та реалізація спеціальних програм для залучення дітей та молоді до ідеалів та цінностей олімпійського руху через виховання та освіти підростаючого покоління;

- організація та проведення національних та міжнародних конгресів, конференцій, семінарів, круглих столів та інших публічних заходів для поширення наукових знань, обміну інформацією та досвідом між дослідниками та практиками в системі олімпійської освіти;

- розвиток співпраці з різними міжнародними та національними спортивними, науковими та освітніми установами та організаціями з метою формування інтегрованого простору, накопичення та обміну знаннями в олімпійській навчально-дослідницькій роботі.

Структура Навчально-наукового олімпійського інституту Національного університету фізичного виховання і спорту України включає такі структурні

підрозділи: кафедру історії та теорії олімпійського спорту, лабораторію історії та теорії олімпійського спорту, музей олімпійської слави НУФВСУ, редакційну колегію міжнародного науково-теоретичного журналу «Наука в олімпійському спорті», центр підвищення кваліфікації.

Аналіз вітчизняного досвіду реалізації системи олімпійської освіти в країні дозволяє говорити про те, що Навчально-науковий олімпійський інституту НУФВСУ за організацією освітньої та науково-дослідної роботи є прикладом для наслідування іншими закладами вищої освіти країни.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Методи дослідження

При написанні магістерської роботи та для вирішення поставлених завдань було використано наступні методи дослідження [31, с. 67]:

- аналіз літературних джерел, інформації мережі Інтернет, нормативно-правових документів;
- опитування;
- експертне опитування;
- структурно-функціональний аналіз;
- методи математичної статистики.

Аналіз літературних, документальних матеріалів та інформації з мережі Інтернет. Теоретичний аналіз та аналітичний огляд науково-методичної літератури та інформації, що міститься на відповідних сайтах мережі Інтернет, дозволив отримати загальне уявлення про ступінь розробленості досліджуваних проблем, виявити основні дані за темою дослідження. За допомогою цього методу були виявлені особливості системи олімпійської освіти в Україні, організаційні засади освітнього процесу студентської молоді. На основі проаналізованої науково-методичної літератури були визначені мета, завдання, а також актуальність та новизна дослідження, підібрані методи дослідження.

Опитування провідних фахівців галузі фізична культура і спорт та студентів закладів вищої освіти України проводилось з метою визначення історичних аспектів, сутності та завдань реалізації системи олімпійської освіти; особливостей її розвитку в Україні; дослідження питання організації освітнього процесу у закладах вищої освіти України. Під час написання роботи, нами були використані такі різновиди опитування, як:

- бесіди з фахівцями галузі фізична культура і спорт;
- анкетування.

Перше анкетування здійснювалось на підставі відкритих питань з метою визначення поглядів студентів на рівень впровадження питань з олімпійської освіти у закладах вищої освіти, проблеми інтеграції олімпійської освіти в освітній процес та шляхи їх подолання. Друге анкетування було спрямоване на визначення, яким чином олімпійська освіта інтегрується в освітній процес студентів.

Для оцінки ефективності використання методичного матеріалу під час проведення занять, нами була використана методика «Оцінки ефективності навчальної діяльності студентів» за І. С. Тодоровою.

Використання даної методики дозволило: 1) отримати кількісні та якісні дані про ефективність організації освітньої діяльності студентів; 2) забезпечити багатогранний та ефективний зворотний зв'язок від студентів до викладача; 3) визначити задоволеність студентів якістю організації освітнього процесу; 4) сконцентрувати увагу викладачів та студентів на ключових показниках якості освітнього процесу.

Метод експертних оцінок дозволив за допомогою спеціально обраної шкали зробити необхідні виміри суб'єктивних оцінками фахівців-експертів. Експертна оцінка проводилася у вигляді опитування або анкетування експертів. Цей метод використовувався з метою визначення проблем та шляхів подолання реалізації олімпійської освіти серед студентської молоді України, виявлення найбільш ефективних форм і методів впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

Експертиза проводилася за допомогою методу переваги (ранжування), у якості оцінки була обрана порядкова шкала, за якою експерти розставляли оцінювані об'єкти по рангах у порядку підвищення їх значущості. Таким чином, фактично експерти присвоювали найменший бал, що дорівнює 1, присуджувався найменш значущому об'єкту експертизи, а найвищий бал – найбільш значущому.

Структурно-функціональний аналіз використовувався для виявлення особливостей організаційної структури освітнього процесу студентської молоді України, а також, для визначення місця і ролі олімпійської освіти в освітньому процесі студентської молоді.

Методи математичної статистики були використанні для обробки кількісних та якісних даних, отриманих у результаті досліджень та здійснювалась загальноприйнятими методами математичної статистики. Обробка результатів дослідження проводилась з використанням електронних таблиць «Excel 2010» (Microsoft, США) і пакета «Statistica 6.0» (StatSoft, США).

Для статистичного аналізу отриманих даних були застосовані наступні статистичні показники: середнє арифметичне, визначалося для одержання середньогрупових даних, а також для використання в подальших формулах і обчисленнях; середнє квадратичне відхилення, яке характеризує середнє відхилення реальних варіантів від їх середнього арифметичного, помилка репрезентативності, що характеризує коливання середнього арифметичного; коефіцієнт варіації, для оцінки відношення середнього квадратичного відхилення, тобто фактору розсіювання, до середнього арифметичного, тобто до основного фактору ряду.

Досліджувані показники піддавалися аналізу на предмет відповідності нормальному розподілу.

2.2 Організація дослідження

Магістерське дослідження проводилося з жовтня 2022 року по жовтень 2023 року у три етапи, для вирішення поставлених завдань.

На першому етапі (жовтень-грудень 2022 року) був проведений аналіз літературних та документальних джерел, інформації мережі Інтернет. Це дозволило обґрунтувати тему магістерської роботи, визначити актуальність і

наукову новизну, практичну та теоретичну значущість роботи, сформулювати мету, завдання, а також підібрати методи досліджень.

Другий етап дослідження (січень-липень 2023 року) було присвячено аналізу особливостей впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Для отримання емпіричних даних було використано результати опитування, яке було проведене серед студентів та викладачів закладів вищої освіти України. Анкетування проводилося серед студентів та викладачів закладів вищої освіти України спеціальності 017 «Фізична культура і спорт». У процесі соціологічного дослідження було опитано 82 особи

На третьому етапі (серпень-жовтень 2023 року) здійснено опрацювання та інтерпретацію матеріалів, отриманих у процесі анкетного опитування студентів та викладачів ЗВО України, визначено організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в процес, були сформульовані висновки та здійснювалось оформлення дипломної роботи магістра.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ЗАСАД ІНТЕГРАЦІЇ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

3.1 Аналіз особливостей впровадження олімпійської освіти в навчальний процес

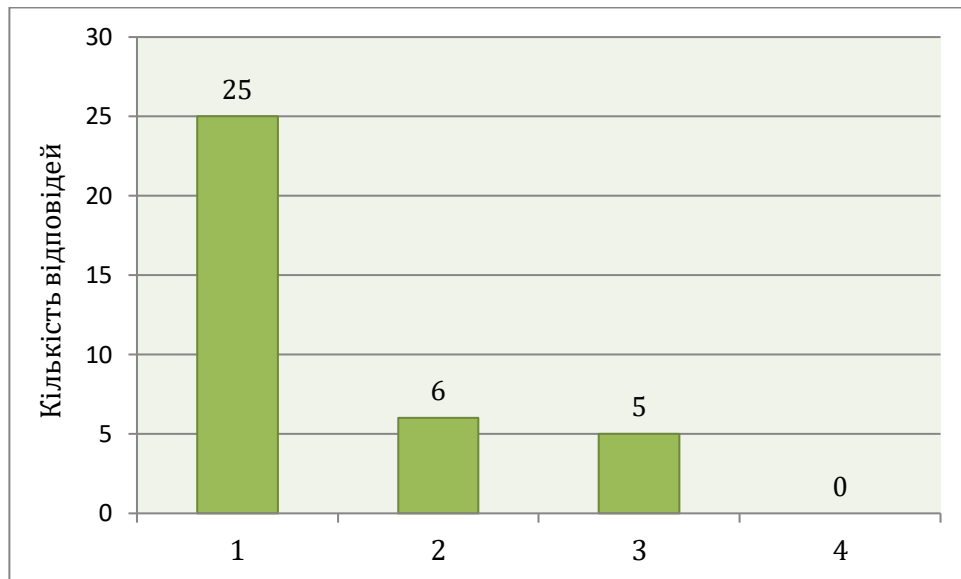
З метою вивчення особливостей впровадження олімпійської освіти в системі підготовки фахівців в галузі спорту в Україні нами була розроблена анкета та проведене опитування серед студентів, які здобувають освіту у закладах вищої освіти нашої країни. Сформульовані питання мали дати відповідь на наступні питання, а саме:

- яким чином відбувається реалізація питань з олімпійської освіти у закладах вищої освіти;
- в рамках яких навчальних дисциплін найчастіше розглядаються питання з олімпійської освіти;
- які заходи з впровадження олімпійської освіти проводяться у закладах вищої освіти та ін.

Результати опитування дозволили встановити, що переважна кількість респондентів, а саме 93 % від загальної їх кількості вступили до закладу вищої освіти обраного профілю за власним бажанням, в той час як 7 % від загальної кількості тих, хто брав участь в опитуванні, визначили «відсутність альтернативних варіантів для вступу» причиною вступу до обраного закладу вищої освіти.

В ході проведеного дослідження вдалося визначити, що приблизно у 80 % закладах вищої освіти України, реалізація питань з олімпійської освіти здійснюється при вивченні навчальних дисциплін (рис. 3.1.). Також, питання

з олімпійської освіти розглядаються при організації науково-дослідної роботи та у позанавчальній діяльності.

Рис 3.1. Реалізація питань з олімпійської освіти у закладах вищої

Де:

1. реалізація при вивченні навчальних дисциплін;
2. реалізація при організації науково-дослідної роботи;
3. реалізація у позанавчальній діяльності;
4. питання з олімпійської освіти не реалізуються.

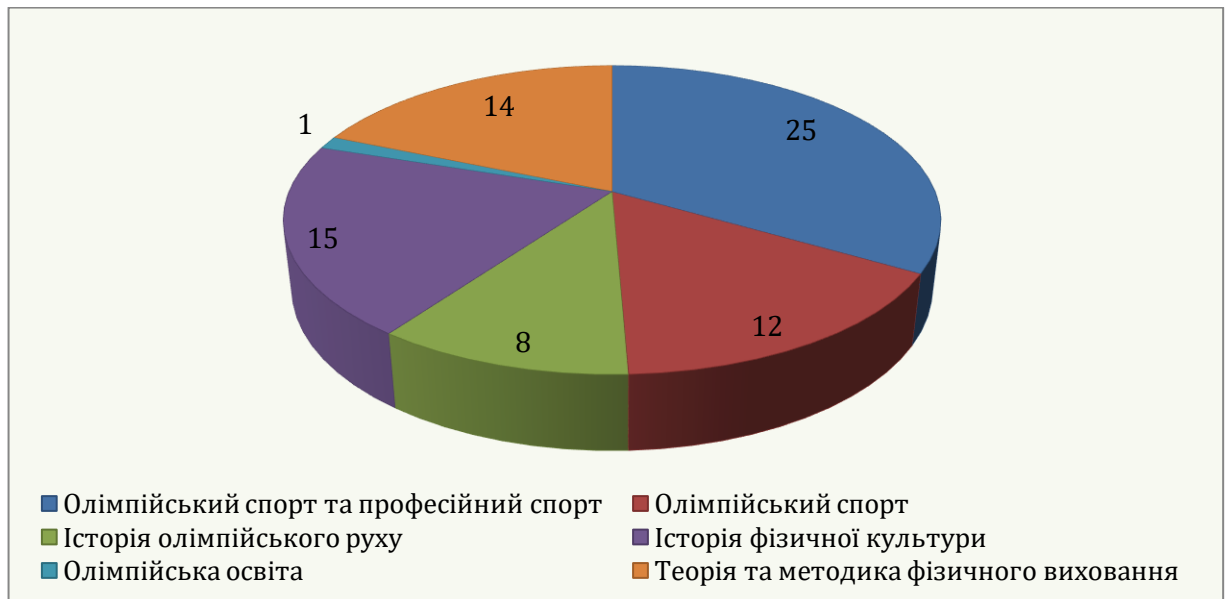
Досліджено, що у 73,25 % профільних закладів вищої освіти та у 84 % непрофільних закладах вищої освіти питання з олімпійської освіти реалізуються під час вивчення навчальних дисциплін. В свою чергу, у 21,75 % профільних закладах вищої освіти та у 15,6 % непрофільних закладах вищої освіти питання з олімпійської освіти вивчаються у позанавчальній діяльності.

Слід зазначити, що лише у 5 % профільних та у 0,4 % непрофільних закладах вищої освіти питання олімпійської освіти розглядаються при організації науково-дослідної роботи. Отримані результати дозволяють

говорити про доцільність більш детального вивчення причин, що обумовили низьку активність в організації науково-дослідної роботи, що пов'язана із вирішенням різних питань олімпійської освіти та пошуку шляхів вирішення цього питання.

Під час проведеного опитування респонденти визначили дисципліни, в рамках яких, розглядаються питання з олімпійської освіти у закладах вищої освіти (рис. 3.2.)

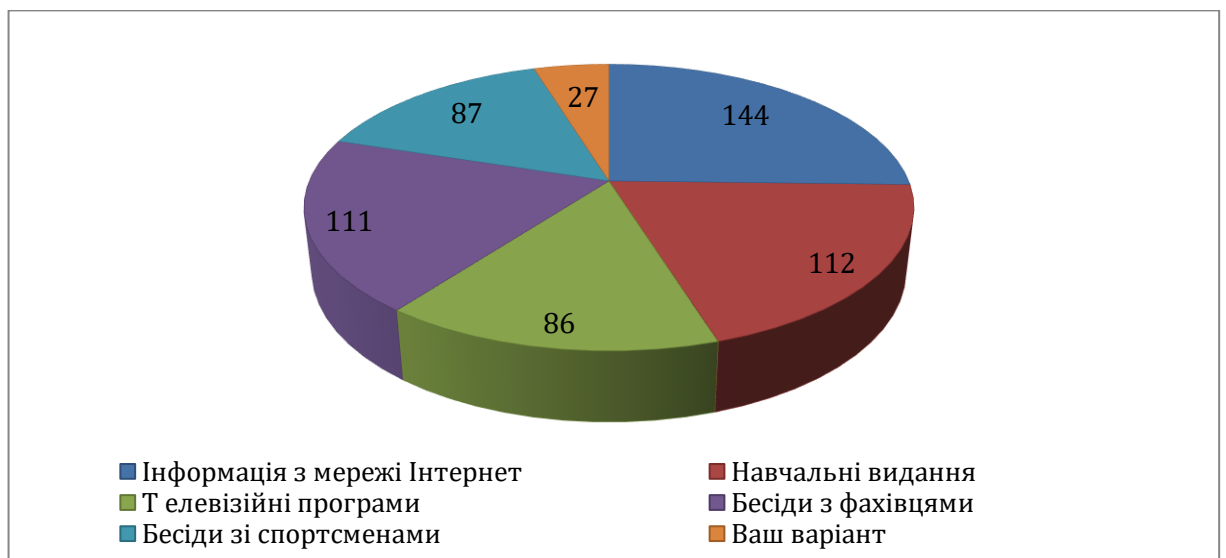
Рис. 3.2. Навчальні дисципліни, в рамках яких розглядаються питання з олімпійської освіти у ЗВО України

Так, як свідчать результати проведеного дослідження, найбільш розповсюдженою дисципліною (викладається приблизно у 70 % від загальної кількості закладів вищої освіти), в рамках якої, впроваджуються питання з олімпійської освіти є «Олімпійський та професійний спорт», далі були відмічені такі дисципліни, як – «Історія фізичної культури», «Теорія та методика фізичного виховання», «Олімпійський спорт», «Історія олімпійського руху», «Олімпійська освіта».

У ході дослідження було виявлено, що 90 %, від загальної кількості

опитаних, цікавляться питаннями пов'язаними з олімпійським спортом, олімпійською освітою у вільний від навчання час та 10 % відмітили, що не виявляють такої зацікавленості. Такі результати, підтверджують високий інтерес студентської молоді, до питань впровадження олімпійської освіти в процес підготовки кваліфікованих фахівців та дозволяють говорити про актуальність даної роботи.

Дослідження дозволило розглянути, які джерела інформації є найбільш розповсюдженими для вивчення питань з олімпійської освіти, в рамках освітнього процесу, серед студентської молоді (рис. 3.3.).

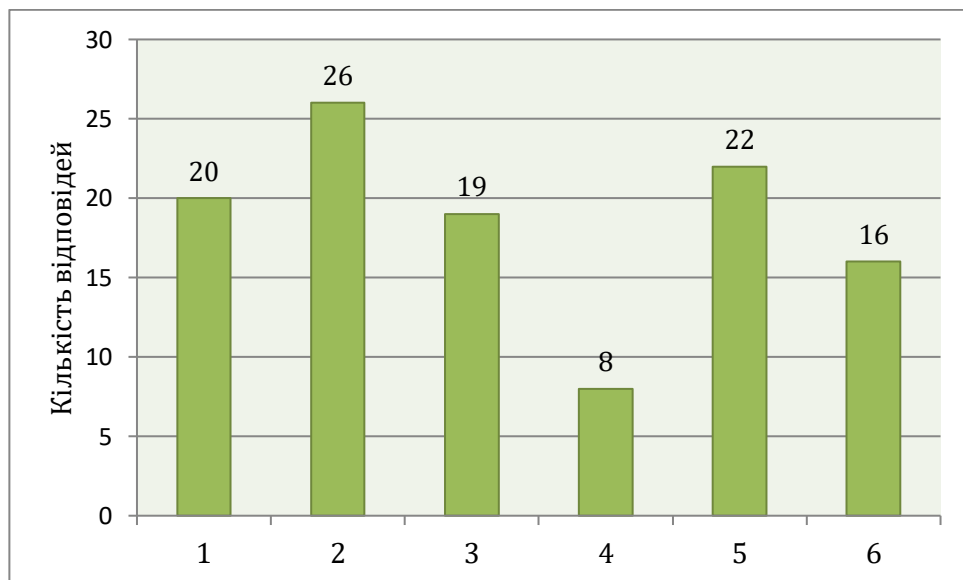
Рис. 3.3. Значущість джерел, що використовуються студентами для вивчення питань з олімпійської освіти

Так, найпопулярнішим джерелом є інформація з мережі Інтернет (144 бали), далі були відмічені наступні – навчальні видання (112 балів), бесіди з фахівцями (111 балів), бесіди зі спортсменами (87 балів), телевізійні програми (86 балів) та ін. У групі «Ваш варіант» (27 балів) відмітили – бесіди з батьками, перегляд художніх фільмів, бесіди з друзями. Такі результати дослідження, показують доцільність вдосконалення освітнього процесу шляхом вивчення та систематизації інформації, що існує у мережі Інтернет та

доповнення тематики домашніх завдань питаннями, відповіді на які можна знайти в мережі Інтернет.

Проведене дослідження дозволило зазначити, що у більшій кількості закладів вищої освіти України, питання олімпійської освіти включені у тренерську практику, педагогічну практику та незначна кількість респондентів відмітили, що у їхньому закладі вищої освіти питання олімпійської освіти під час проведення практик не розглядаються.

Наступним кроком дослідження було визначення питань, які заходи щодо впровадження олімпійської освіти проводяться у закладах вищої освіти України (рис. 3.4.).

Рис. 3.4. Заходи з впровадження олімпійської освіти, що проводяться у закладах вищої освіти

Де:

1. Організація та проведення на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти.

2. Організація спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладу освіти (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих тощо).

3. Організація зустрічей з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху.

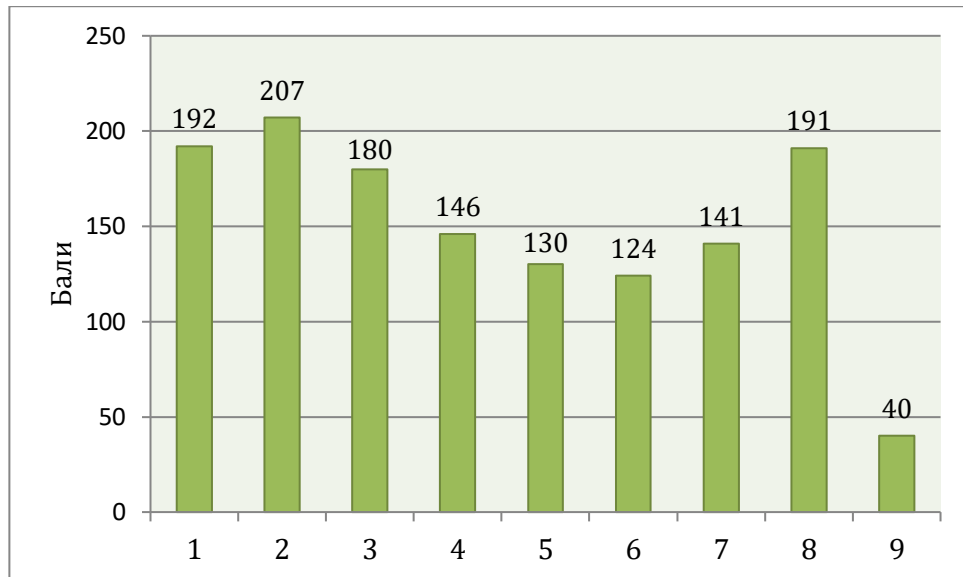
4. Співпраця закладу вищої освіти із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи на радіо.

5. Залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів.

6. Перегляд документальних фільмів на олімпійську тематику.

Так, найбільш розповсюдженими заходами з олімпійської освіти, що проводяться на базі українських ЗВО, є заходи пов'язані з організацією спортивно-масової роботи з олімпійської тематики, що проводяться представниками закладу освіти (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів, конкурсів веселих та кмітливих, тощо) (26 відповідей). Далі були відмічені такі заходи, як: залучення студентів, в якості волонтерів, до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів (22 відповіді), організація та проведення на базі закладу освіти наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти (20 відповідей), організація зустрічей з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху (19 відповідей), перегляд документальних фільмів на олімпійську тематику (16 відповідей), співпраця закладу вищої освіти із засобами масової інформації з питань олімпійської освіти: участь телепроектах, виступи на радіо (8 відповідей).

Проведене дослідження дозволило визначити, в яких заходах, в рамках впровадження олімпійської освіти, студентській молоді найбільш цікаво приймати участь (рис. 3.5.).

Рис. 3.5. Цікаві, для студентської молоді заходи, в рамках яких, впроваджується олімпійська освіта

Де:

1. Участь у наукових конференціях, круглих столах, семінарах з питань олімпійської освіти освіти.

2. Зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху.

3. Участь у спортивно-масовій роботі з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладів вищої освіти.

4. Участь в організації заходів з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів.

5. Співпраця з засобами масової інформації з питань олімпійської освіти, участь у телепроектах, виступи на радіо тощо.

6. Підготовка до семінарських занять.

7. Здійснення інформаційно-пошукової роботи з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів.

8. Участь в студентських олімпіадах та конкурсах з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти.

9. Ваш варіант

Респондентам було запропоновано оцінити за дев'ятибальною шкалою (від 0 до 9 балів, де 9 – максимальна оцінка, на думку студента), в яких саме заходах найбільш цікаво приймати участь студентам.

Дослідження свідчать, що зустрічі з видатними спортсменами – олімпійцями, ветеранами олімпійського руху, на думку респондентів, є найбільш цікавими, для студентів, заходами, які проводяться як складова впровадження олімпійської освіти у закладах вищої освіти (207 балів), менш цікавими для студентської молоді, на думку самих студентів є – участь у наукових конференціях, круглих столах, семінарах з питань олімпійської освіти (192 бали), участь в студентських олімпіадах та конкурсах з питань олімпійського спорту та олімпійської освіти (191 бал), участь у спортивно – масовій роботі з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладів вищої освіти (180 балів), участь в організації заходів з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів (146 балів), здійснення інформаційно-пошукової роботи з проблем олімпійського спорту в якості волонтерів (141 бал), співпраця з засобами масової інформації з питань олімпійської освіти, участь у телепроектах, виступи на радіо і тощо (130 балів), підготовка до семінарських занять (124 балів).

Дослідження дозволили виявити, що лише 13 % опитаних від загальної кількості респондентів, приймають участь у проектах, соціальних програмах, грантах, що пов'язані з впровадженням олімпійської освіти, 87 % студентів не приймають участь у жодних подібних заходах.

Проведене дослідження дозволило виділити особливості інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Визначено, що реалізація питань з олімпійської освіти у закладах вищої освіти України відбувається, у переважній більшості, при вивченні навчальних дисциплін, а найбільш розповсюдженою навчальною дисципліною є «Олімпійський та професійний спорт»; найбільш розповсюдженими джерелами інформації, які використовуються студентами для вивчення питань з олімпійської освіти є інформація з мережі Інтернет та бесіди з фахівцями. Досліджено, що

організація спортивно-масової роботи з олімпійської тематики (проведення спартакіад, олімпійських днів, тижнів) та залучення студентів в якості волонтерів до допомоги у проведенні спортивно-масових заходів є найбільш розповсюдженими заходами з впровадження олімпійської освіти, що проводяться закладами вищої освіти України.

3.2 Оцінка змісту та методологічних засад діяльності ЗВО України у контексті впровадження олімпійської освіти серед студентів

Дослідження свідчать, що засвоєння знань студентами та ефективність освітнього процесу залежить від адекватно підібраних форм організації процесу навчання. Тому першим кроком нашої роботи було дослідження та систематизація форм організації процесу навчання, що мають місце в роботі закладів вищої освіти в Україні [14, с. 34; 45].

Найпоширенішими класичними формами освітнього процесу є навчальні заняття, практична підготовка, самостійна робота та контрольні заходи.

Опитування фахівців дозволило зазначити, що питання з олімпійської освіти доцільно впроваджувати в рамках всіх перерахованих форм, тому наступним кроком дослідження була систематизація основних форм освітнього процесу (табл. 3.1).

Узагальнення матеріалу свідчить, що до першої групи належать: лекція, семінар, лабораторне заняття, практичне заняття, індивідуальне заняття, навчальна конференція, консультація, навчальна гра, брейн-ринг та інші. Зазначена форма є найбільш поширеною (за загальним часом, що відводиться на навчання) при роботі зі студентською молоддю. Під час навчальних занять студент має змогу отримати інформацію від викладача, що може стати ефективним шляхом впровадження олімпійської освіти в освітній процес. Ці організаційні форми навчання мають свої особливості. Їх урахування дає змогу оптимізувати процес навчання.

Таблиця 3.1 – Змістове «наповнення» форм освітнього процесу, в рамках яких доцільно впроваджувати питання з олімпійської освіти

Навчальні заняття	Практична підготовка	Самостійна робота	Контрольні заходи
лекція, семінар, лабораторне заняття, практичне заняття, індивідуальне заняття, навчальна конференція, консультація, навчальна гра, брейн-ринги, інтерактивне навчання, дистанційне навчання	навчальна практика, технологічна практика, переддипломна практика, стажування	робота з друкованими джерелами, самостійне вправління, самостійне вивчення певних питань, участь у роботі гуртків, експериментально-дослідницька робота, самостійний перегляд телепередач, тематичних кінофільмів, прослуховування радіопередач та ін.	іспити/заліки, контроль, контрольні роботи, контрольна перевірка оволодіння професійними знаннями, навичками і вміннями з різних предметів, вирішення кваліфікаційних завдань, захист курсових та дипломних робіт

Освітня мета другої групи виділених організаційних форм – практичної підготовки – формування у студентів фахових закладів освіти професійних навичок, а також практичних фахових умінь, які є необхідними для майбутньої професійної діяльності фахівця у галузі фізичної культури та спорту.

Практична підготовка студентів закладу вищої освіти є обов'язковою частиною освітньо-професійної програми для здобуття певного освітньо-кваліфікаційного рівня та має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь. Практична підготовка студентів, які навчаються за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, відповідно до програми навчання, здійснюється у дитячо-юнацьких спортивних школах, школах вищої спортивної майстерності, спортивних клубах, громадських фізкультурно-спортивних організаціях, у закладах загальної середньої освіти, у закладах вищої освіти тощо [48].

До третьої групи організаційних форм самостійної роботи – належить робота з друкованими джерелами інформації (підручниками, навчальними

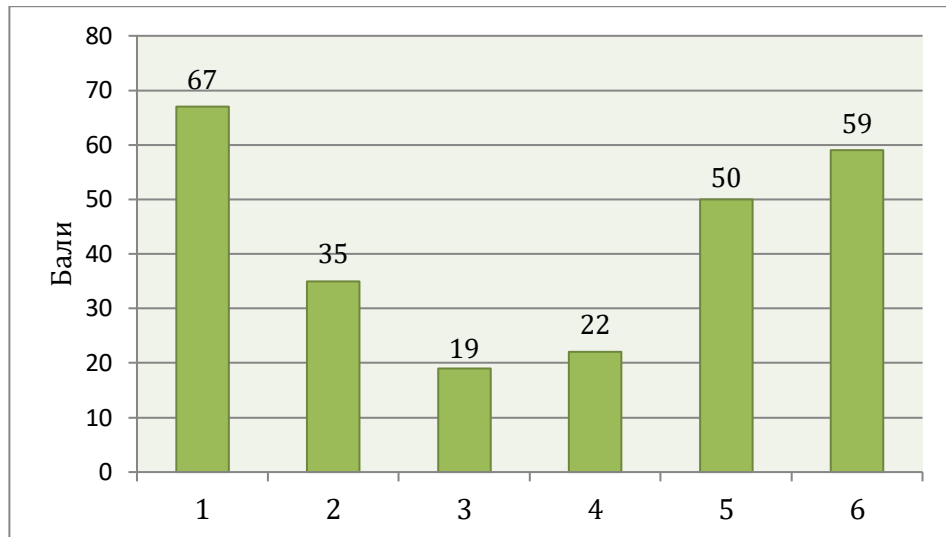

посібниками, інструкціями, настановами тощо), які є присвяченими питанням олімпійської освіти та тематиці олімпійського спорту, самостійне вправління, самостійне вивчення певних питань, участь у роботі гуртків, експериментально-дослідницька робота, самостійний перегляд телепередач, тематичних документальних та художніх кінофільмів, відеороликів, прослуховування радіопередач та ін. Завдяки цій формі, студенти мають змогу отримати більше інформації з різноманітних джерел, різнобічно розглянути питання, які вивчаються, сформулювати креативне мислення, що є ефективним для впровадження олімпійської освіти в освітній процес [15].

До четвертої групи – організаційних форм контрольних заходів – належать: іспити/заліки, модульний контроль, контрольні роботи, контрольна перевірка оволодіння професійними знаннями, навичками та вміннями з різних предметів, розв’язання кваліфікаційних завдань, захист курсових, дипломних та кваліфікаційних робіт. Дана організаційна форма дозволяє покращити якість впровадження олімпійської освіти серед вітчизняних студентів, стимулюючи їх до кращого засвоєння та розуміння матеріалу, що вивчається [43].

Дослідження дозволяють відзначити, що використовуючи, дані форми та види навчання в освітньому процесі можливо посприяти формуванню та розвитку висококваліфікованих фахівців зі спеціальності «фізична культура і спорт», які будуть конкурентоспроможними та затребуваними на ринку праці.

З метою з’ясування поглядів експертів галузі фізична культура і спорт щодо найбільш ефективних форм та методів, які використовуються при впровадженні олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді України була розроблена анкета та проведено опитування. У проведеному дослідженні прийняли участь 12 експертів. Респондентам було запропоновано оцінити за шестибальною шкалою (від 0 до 6 балів, де 6 – максимальна оцінка, на думку фахівця), найбільш ефективні форми впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів (рис 3.6.).

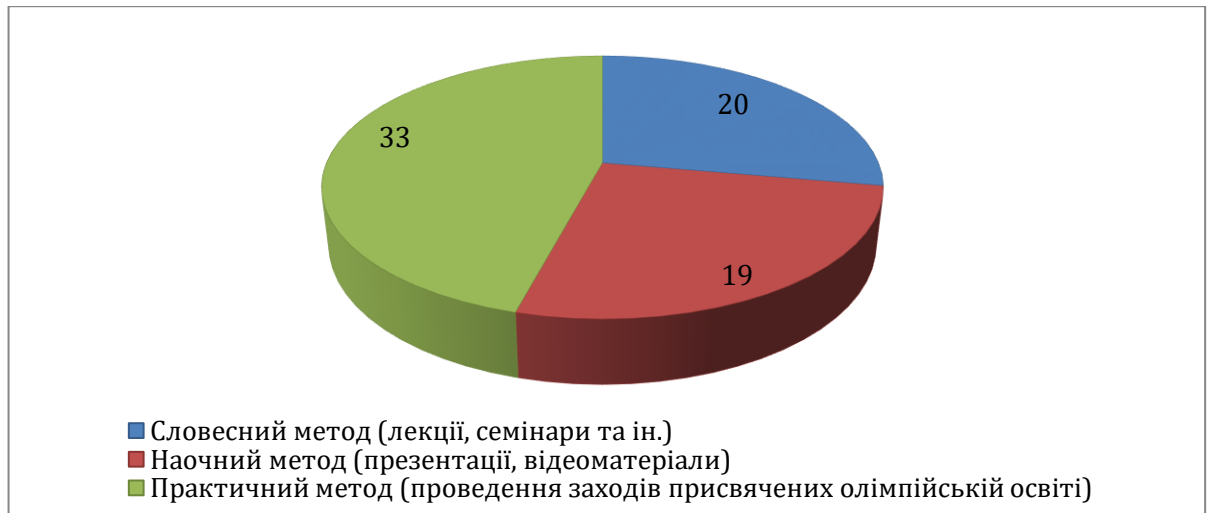
Рис. 3.6. Найбільш ефективні форми впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів

Де :

1. Лекції, семінарські заняття.
2. Екскурсії до музею олімпійської слави, олімпійських галерей.
3. Зустрічі з видатними спортсменами, тренерами.
4. Перегляд відео матеріалів та спеціалізованих фільмів.
5. Проведення науково-практичних конференцій з тематики олімпійської освіти.
6. Проведення конкурсів, олімпіад та брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту.

Проведення опитування фахівців галузі дозволило встановити, що найбільш ефективною формою інтеграції питань пов'язаних з олімпійською освітою, серед інших, є лекції та семінарські заняття (67 балів)

У ході проведеного опитування експертів були виявлені найбільш ефективні методи впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді (рис. 3.7.).

Рис. 3.7. Ефективність методів впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді

Так, фахівцям було запропоновано оцінити за трьохбальною шкалою (від 0 до 3 балів, де 3 – максимальна оцінка, на думку фахівця), найбільш ефективні методи впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів.

Дослідження дозволяють відзначити, що найбільш ефективним методом впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, на думку більшості експертів (33 бали), є практичний, а саме організація та проведення заходів присвячених олімпійській освіті. Наступними за значущістю відмічені словесний метод (20 балів) та наочний метод (19 балів).

Такі дані свідчать про те, що сучасна студентська молодь більш якісно опановує знання саме через набуття практичного досвіду. Залучення студентів до організації та проведення заходів присвячених олімпійській освіті, також сприятиме розвитку організаційних здібностей та підвищенню мотивації студентів до навчання.

Результати проведеного дослідження вказують на те, що найбільш оптимальними методами впровадження олімпійської освіти у навчальний

процес студентів є проведення лекцій, семінарів та організація різноманітних заходів, таких як конкурси, олімпіади та брейн-ринги, зорієнтованих на тематику олімпійської освіти і спорту. Виявлено, що практичні методи виявляються найбільш результативними під час інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

3.3 Проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес та шляхи їх подолання

Результати, що представлені у попередніх розділах роботи, дозволяють стверджувати, що одним із варіантів успішного розвитку освітньо-виховної системи в країні, формування гармонійно розвиненої, гуманістично-орієнтованої особистості фахівця, може бути залучення студентської молоді до олімпійських ідеалів і цінностей, поширення у закладах вищої освіти країни системи олімпійської освіти [50; 52].

З метою якісної організації процесу впровадження олімпійської освіти в процес роботи зі студентською молоддю України у закладах вищої освіти, в наступним кроком проведеного дослідження було визначення та узагальнення проблем реалізації олімпійської освіти які, на думку студентської молоді, мають місце в реалізації олімпійської освіти у закладах вищої освіти країни.

Так, з цією метою, була розроблена анкета та проведене опитування серед студентів профільних закладів вищої освіти України.

Проведене опитування дозволило встановити, що більшість респондентів, а саме 92 %, від загальної їх кількості, вважають, що питання олімпійської освіти необхідно впроваджувати в процес підготовки студентської молоді, 8 % респондентів не змогли відповісти на дане питання. Такі показники підтверджують доцільність впровадження питань олімпійської освіти в освітній процес студентів профільних закладів вищої освіти України.

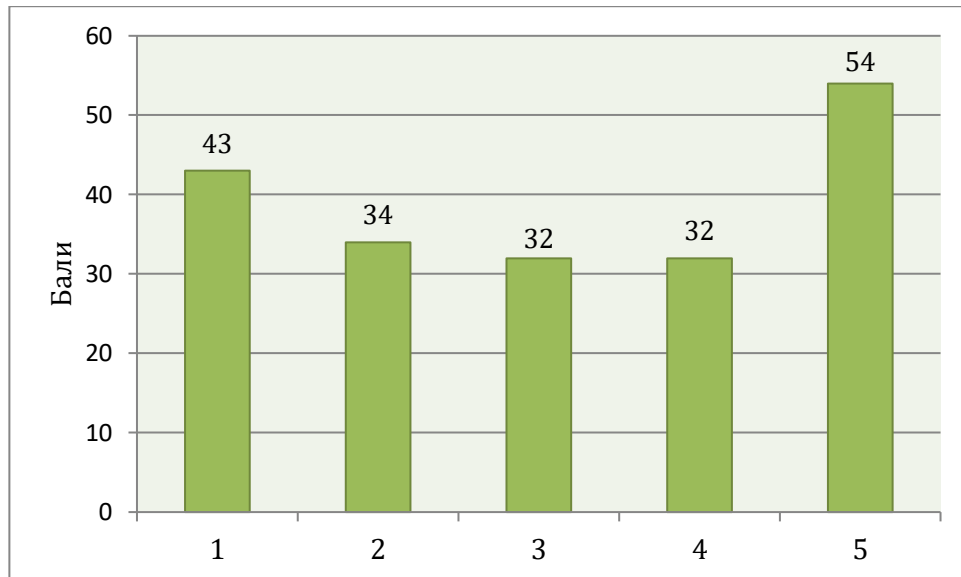
Також, на думку 92 % респондентів, впровадження питань з олімпійської освіти в процес підготовки студентів профільних закладів вищої освіти сприяє формуванню гармонійно розвинутої особистості, при цьому у 8 % від загальної кількості опитаних виникли труднощі з відповіддю на запитання.

Наступним кроком проведеного дослідження, було визначення та узагальнення думок респондентів щодо якості впровадження питань з олімпійської освіти, які мають місце у закладах вищої освіти, де вони навчаються.

Проведене опитування дозволяє встановити, що 46 % від загальної кількості респондентів, вважають що рівень впровадження питань з олімпійської освіти у їхньому закладі вищої освіти - вище середнього та 31 % від загальної кількості тих, хто приймав участь в опитуванні відзначають високий рівень впровадження питань з олімпійської освіти у їхньому закладі вищої освіти, 23 % респондентів відмітили середній рівень впровадження питань з олімпійської освіти у їх закладах вищої освіти. Жоден із студентів, які приймали участь у проведеному опитуванні, не відзначив низький та нижче середнього рівень впровадження питань з олімпійської освіти у закладі вищої освіти, де вони проходять навчання.

В ході проведеного опитування студентської молоді вітчизняних закладів вищої освіти, було виявлено які проблеми, на думку респондентів, заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України (рис. 3.8).

Респондентам було запропоновано оцінити за п'ятибальною шкалою (від 0 до 5 балів, де 5 – максимальна оцінка, на думку студента) найбільш значущі проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес у закладах вищої освіти України.

Рис. 3.8. Проблеми, що заважають впровадженню олімпійської освіти закладах вищої освіти

Де:

1. Недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти.

2. Недостатня кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту.

3. Недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді.

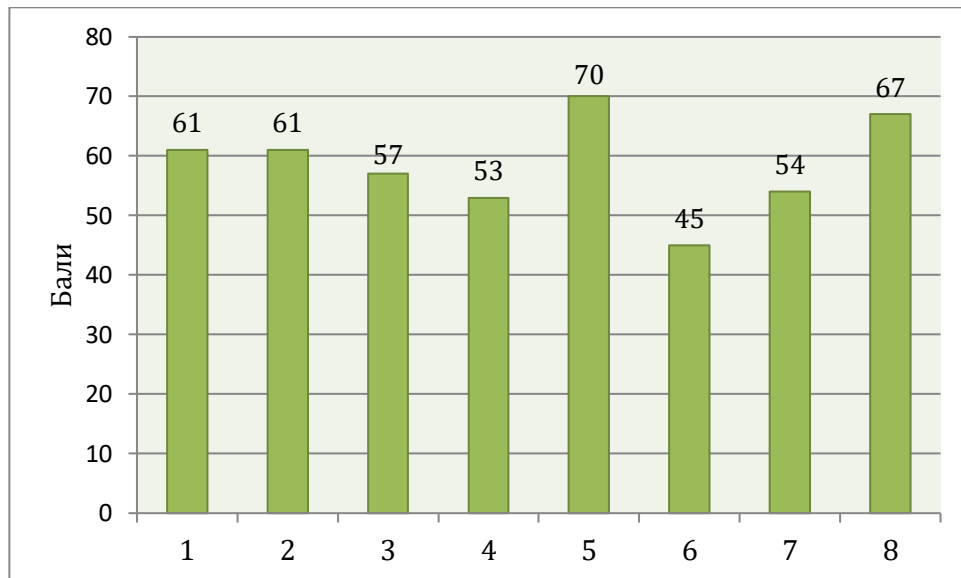
4. Відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти.

5. Відсутність мотивації студентів до навчання.

Наступним кроком в ході дослідження ми запропонували респондентам визначити шляхи подолання існуючих проблем впровадження олімпійської освіти в підготовку фахівців у профільних закладах вищої освіти (рис. 3.9.).

Отримані результати дослідження дозволяють відзначити, що більшість респондентів вважають, що саме відсутність мотивації студентів до навчання загалом, в тому числі і до вивчення питань з олімпійської освіти є найбільш

значущою проблемою, яка заважає ефективно впроваджувати олімпійську освіту у закладах вищої освіти України (54 бали), що дозволяє говорити про доцільність пошуку шляхів, спрямованих на підвищення мотивації студентської молоді до навчання.

Рис. 3.9. Шляхи подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти

Де:

1. Активізація науково-дослідної роботи.
2. Активізація співробітництва між кафедрами різних закладів вищої освіти.
3. Вдосконалення навчальних програм, навчальних дисциплін.
4. Відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, що займаються питаннями олімпійської освіти.
5. Введення окремих дисциплін, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти.
6. Залучення студентів до волонтерської діяльності в рамках проведення заходів, присвячених олімпійській освіті.
7. Розповсюдження спеціальної літератури.

8. Організація всеукраїнських Олімпіад, конкурсів, тощо.

Наступними за значущістю, відповідно до думки респондентів, йдуть такі проблеми, як є недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (43 бали) та недостатня кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту (34 бали), які, як свідчить практика, можна подолати шляхом активізації співпраці закладу вищої освіти з Олімпійською академією України, щодо отримання необхідних матеріалів. Далі, на думку респондентів, йдуть такі проблеми, що заважають впровадженню питань з олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, як: недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді (32 бали), відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти (32 бали), що можливо вирішити шляхом проведення спеціальних семінарів, нарад та розробкою шляхів стимулювання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти до впровадження питань з олімпійської освіти.

Респондентам було запропоновано оцінити за шестибальною шкалою (від 0 до 6 балів, де 6 – максимальна оцінка, на думку фахівця) найбільш ефективні шляхи подолання проблем пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес.

Результати дослідження дозволяють судити, що введення окремих дисциплін, пов'язаних із впровадженням олімпійської освіти більшість респондентів вважають, найбільш ефективним шляхом подолання проблем, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України (70 балів).

На думку студентів, це не тільки дозволить покращити їх знання, а й сприятиме підвищенню мотивації до вивчення зазначених питань, що в свою чергу, позитивно вплине на формування їх як кваліфікованих фахівців галузі. Далі було відзначено такі шляхи подолання проблем – організація всеукраїнських навчально-наукових олімпіад, конкурсів, тощо (67 балів),

активізація науково-дослідної роботи (61 бал), що також сприятиме, як покращенню роботи колективів у напрямку впровадження олімпійської освіти так і залученню більшої кількості студентів до вивчення питань з олімпійської освіти. Респонденти також виділили і такі шляхи подолання проблем, як активізація співробітництва між кафедрами різних закладів вищої освіти (61 бал), вдосконалення навчальних програм, навчальних дисциплін (57 балів), розповсюдження спеціальної літератури (54 бали), відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, що займаються питаннями олімпійської освіти (53 бали), залучення студентів до волонтерської діяльності в рамках проведення заходів, присвячених олімпійській освіті (45 балів), що на їх думку дозволить активізувати діяльність з впровадження олімпійської освіти в роботу закладів вищої освіти.

Дослідження дозволяють зазначити, що врахування зазначених респондентами проблем та шляхів їх подолання фахівцями, які працюють зі студентською молоддю здатні покращити не лише процес реалізації системи олімпійської освіти в Україні, а й освітній процес загалом; сприятиме якісній підготовці фахівця галузі.

Визначивши думку студентів щодо проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти країни та шляхів їх подолання, наступним корком роботи було визначення думки із зазначеного питання, фахівців, які працюють зі студентською молоддю.

З метою з'ясування поглядів експертів галузі фізична культура і спорт щодо проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді України та визначення шляхів їх подолання була розроблена анкета та проведене опитування. У дослідженні прийняли участь 12 фахівців.

Аналіз результатів проведеного опитування дозволяє говорити про те, що 100 % респондентів вважають за необхідність впроваджувати олімпійську освіту в процес підготовки студентської молоді України. Такі, дані підтверджують актуальність даного дослідження та важливість інтеграції

питань, пов'язаних з олімпійською освітою в процес підготовки майбутніх фахівців спеціальності Фізична культура і спорт.

Також, на думку 100 % експертів, впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів закладів вищої освіти України сприятиме формуванню гармонійно розвиненої особистості.

Дослідження дозволило встановити, що 75 % експертів вважають ефективною інтеграцію олімпійської освіти в освітній процес студентів у закладах вищої освіти. Слід зазначити, що 25 % респондентів не змогли відповісти на дане питання. На нашу думку, це пов'язано з наявністю певних проблем щодо впровадження олімпійської освіти в процес підготовки студентів у закладах вищої освіти України.

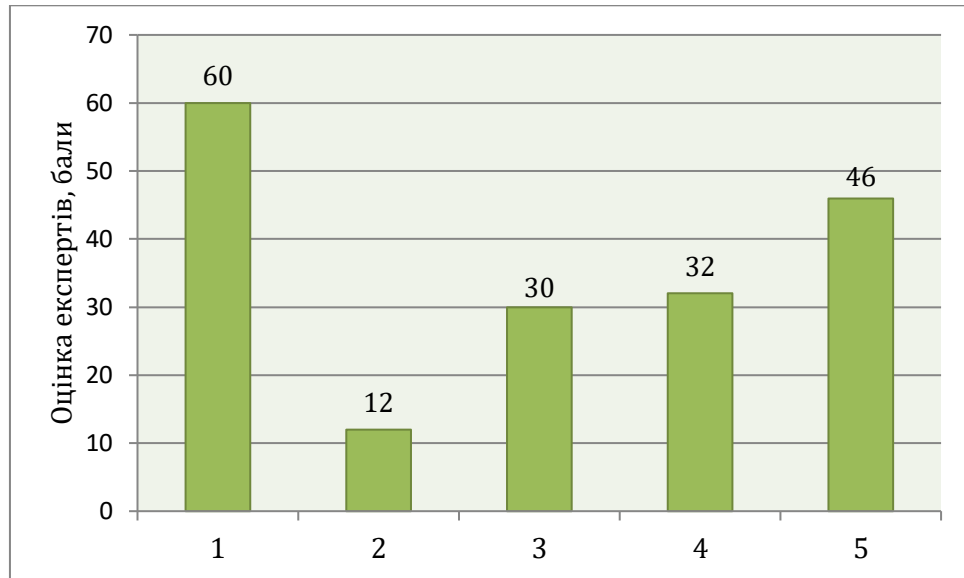
В ході дослідження, експертами визначені дисципліни, в рамках яких впроваджується олімпійська освіта у закладах вищої освіти України, а саме «Олімпійський та професійний спорт», «Історія фізичної культури», «Теорія та методика фізичного виховання», «Олімпійський спорт», «Історія олімпійського руху», «Олімпійська освіта».

Проведене опитування дозволило встановити скільки відсотків, на думку експертів, необхідно відводити на вивчення питань пов'язаних, з олімпійською освітою у порівнянні з іншими питаннями навчальних дисциплін. Так, 83 % респондентів вважають, що 6-10 % потрібно відводити на вивчення питань, пов'язаних з олімпійською освітою та 17 % відмітили 0-5 %.

Наступним кроком проведеного дослідження було визначити значущість циклів дисциплін в рамках яких впроваджується олімпійська освіта (рис. 3.10.). Експертам було запропоновано оцінити за п'ятибальною шкалою (від 0 до 5 балів, де 5 – максимальна оцінка, на думку фахівця) значущість, циклів дисциплін, при вивченні яких розглядаються питання олімпійської освіти.

Так, на думку експертів, саме у цикл професійно-орієнтованих дисциплін найбільш важливо інтегрувати питання з олімпійської освіти

(60 балів), наступною за значущістю була відмічена практика за профілем майбутньої діяльності (46 балів), далі були зазначені – цикл соціально-гуманітарних дисциплін (32 бали), цикл психолого-педагогічних дисциплін (30 балів) та цикл медико-біологічних дисциплін (12 балів).

Рис. 3.10. Значущість циклів дисциплін в рамках яких впроваджується олімпійська освіта

Де :

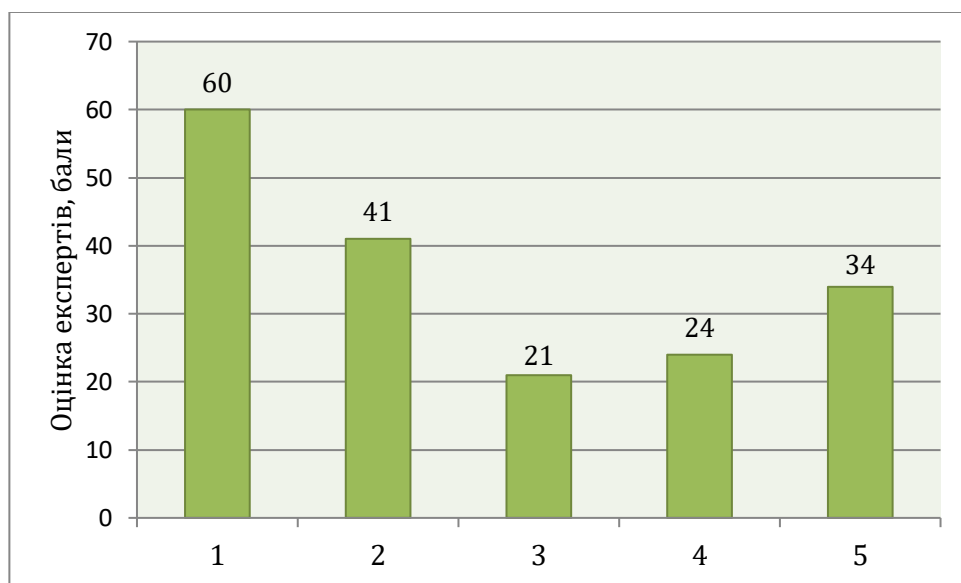
1. Цикл професійно-орієнтованих дисциплін.
2. Цикл медико-біологічних дисциплін.
3. Цикл психолого-педагогічних дисциплін.
4. Цикл соціально-гуманітарних дисциплін.
5. Професійна практика.

Наступним кроком нашого дослідження було виявлення думки експертів, щодо проблем, які заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України (рис. 3.11.). Респондентам було запропоновано оцінити за п'ятибальною шкалою (від 0 до 5 балів, де 5 – максимальна оцінка найзначимій проблемі, на думку фахівця) проблеми, що

мають місце при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

Так, більшість експертів вважають, що саме недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (60 балів) є найбільш значущою проблемою, яка заважає ефективній інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки студентів.

Такі дані, дозволяють говорити про необхідність розробки методичних матеріалів, які будуть присвячені питанням впровадження олімпійської освіти в освітній процес у закладах вищої освіти.

Рис. 3.11. Проблеми, які заважають впровадженню олімпійської освіти у закладах вищої освіти України

Де:

1. Недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти.

2. Недостатня кількість навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту.

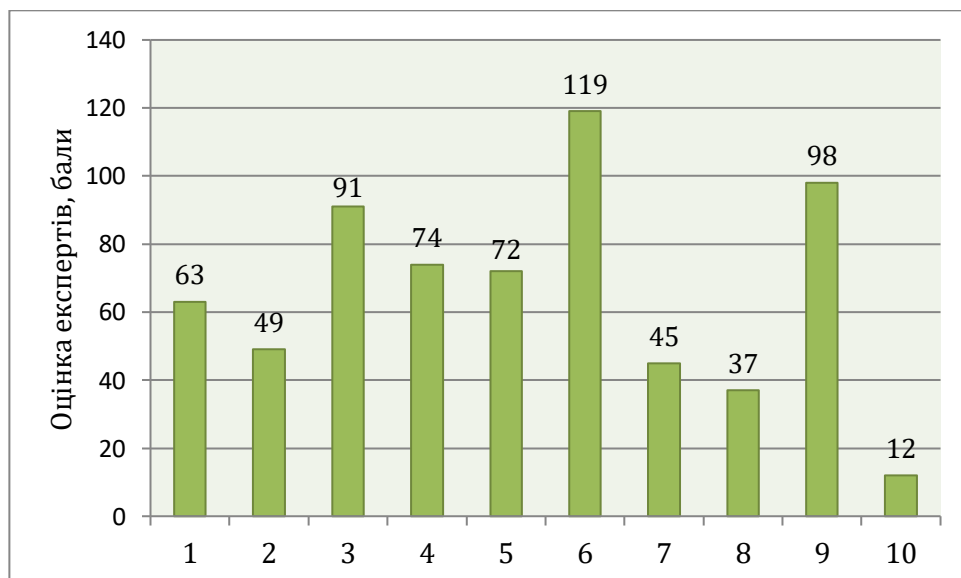
3. Недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді.

4. Відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти.

5. Відсутність мотивації студентів до навчання.

Наступними за значущістю, на думку респондентів, слідує – недостатня кількість, у закладах вищої освіти, навчальної літератури з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту (41 бал), відсутність мотивації студентів до навчання (34 бали), відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти (24 балів), недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді (21 бал).

Далі в ході дослідження експертам було запропоновано визначити шляхи подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді (рис. 3.12.). Експертам було запропоновано оцінити за десятибальною шкалою (від 0 до 10 балів, де 10 – максимальна оцінка, на думку фахівця) шляхи подолання проблем, що мають місце при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

Рис. 3.12. Шляхи подолання проблем впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти

Де :

1. Активізація науково-дослідної роботи.
2. Активізація співробітництва між закладами вищої освіти.
3. Вдосконалення навчальних програм.
4. Відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, які займаються проблемами олімпійської освіти.
5. Введення окремих дисциплін, що пов'язані з впровадженням питань олімпійської освіти.
6. Розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять.
7. Залучення студентів до волонтерської діяльності.
8. Розповсюдження спеціальної літератури.
9. Розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти.
10. Ваш варіант.

Результати дослідження дозволяють відзначити, що розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять є найбільш ефективним шляхом подолання проблем, пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти в освітній процес закладу вищої освіти України (119 балів). На думку експертів, це сприятиме вдосконаленню освітнього процесу студентів та більш ефективній інтеграції олімпійської освіти в процес підготовки майбутніх фахівців спеціальності Фізична культура і спорт. Далі були відмічені наступні шляхи подолання проблем – розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти (98 балів), що в свою чергу дозволить отримати комплексне уявлення про особливості інтеграції питань олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, що в свою чергу, сприятиме вдосконаленню системи олімпійської освіти у закладах вищої освіти України. Наступними за значущістю визначені – вдосконалення навчальних програм (91 бал), відкриття (вдосконалення діяльності) структурних підрозділів, які

займаються проблемами олімпійської освіти (74 балів), введення окремих дисциплін, що пов'язані з впровадженням питань олімпійської освіти (72 бали), активізація науково-дослідної роботи (63 бали), активізація співробітництва між закладами вищої освіти (49 балів), залучення студентів до волонтерської діяльності (45 балів), розповсюдження спеціальної літератури (37 балів), проведення практичних заходів, організація спортивних свят, малих Олімпійських ігор серед студентів (12 балів).

В ході опитування, 100 % експертів підтвердили доцільність включення питань з олімпійської освіти в процес педагогічної практики студентів, які здобувають освіту за спеціальністю Фізична культура і спорт.

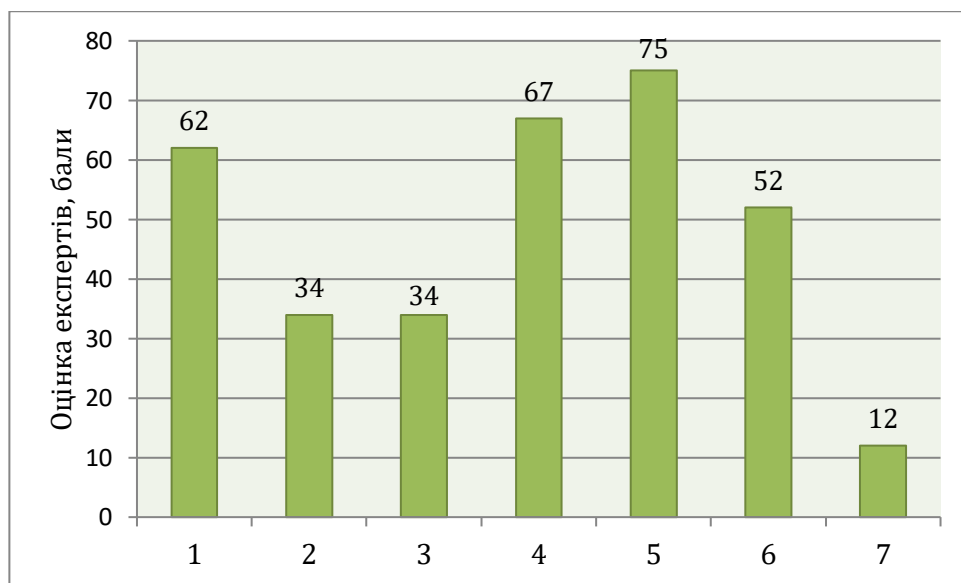
Проведене дослідження дозволило визначити, які заходи з впровадження олімпійської освіти проводяться у закладах вищої освіти України. Так, експертами визначено, що у всіх закладах вищої освіти України проводяться такі заходи, як організація та проведення наукових конференцій, семінарів, круглих столів з питань олімпійської освіти, участь представників закладу освіти у наукових конгресах, конференціях, семінарах, круглих столах з питань олімпійської освіти, написання представниками закладу освіти статей і тез з проблем олімпійської освіти, спортивно-масова робота з олімпійської тематики, що проводиться представниками закладу освіти, зустрічі з видатними спортсменами-олімпійцями, ветеранами олімпійського руху. У переважній більшості закладах вищої освіти України налагоджена співпраця із засобами масової інформації та завдяки цьому представники закладів вищої освіти приймають участь у телепроектах, виступають на радіо за тематикою присвяченою олімпійській освіті (10 балів).

Наступним кроком дослідження було встановити розвитку яких особистісних якостей студента сприяє включення питань з олімпійської освіти в освітній процес (рис. 3.13.).

Респондентам було запропоновано оцінити за семибальною шкалою (від 0 до 7 балів, де 7 – максимальна оцінка, на думку фахівця), особисті якості

студентів, розвитку яких сприяє інтеграція питань з олімпійської освіти в освітній процес студентів у закладах вищої освіти України.

Дослідження дозволяють відзначити, що більшість експертів вважає, що така особиста якість, як бажання популяризувати ідеї олімпійської освіти серед різних верств населення найбільш ефективно розвивається у студентів завдяки включенню та вивченню питань з олімпійської освіти (75 балів). Наступними за значущістю були зазначені – гуманістична орієнтація особистості студента (67 бали), розвиток педагогічної майстерності (62 бали), вдосконалення організаційних та творчих здібностей (52 бали), патріотизм (34 бали), бажання популяризувати національну ідею через фізичну культуру і спорт (34 бали).

Рис. 3.13. Особисті якості студента, розвитку яких сприяє включення питань з олімпійської освіти в освітній процес

Де:

1. Педагогічна майстерність.
2. Патріотизм.

3. Бажання популяризувати національну ідею через фізичну культуру і спорт.
4. Гуманістична орієнтація особистості студента.
5. Бажання популяризувати ідеї олімпійської освіти серед різних верств населення.
6. Організаційні та творчі здібності.
7. Ваш варіант.

Узагальнення отриманого матеріалу дозволило встановити, що основними проблемами впровадження олімпійської освіти в освітній процес, на думку самих студентів, є відсутність мотивації до навчання. В свою чергу, фахівці, визначили основними проблемами недостатню кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти та недостатню кількість навчальної літератури, у закладах вищої освіти, з питань олімпійської освіти, відсутність комплексного уявлення щодо особливостей впровадження олімпійської освіти в освітній процес.

Проведені дослідження дозволили виділити шляхи подолання проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів. Так, на думку студентів, найбільш ефективними шляхами подолання проблем є введення окремих навчальних дисциплін пов'язаних з впровадженням олімпійської освіти та організація всеукраїнських олімпіад, конкурсів з олімпійської тематики. В свою чергу експерти, відзначили, що саме розробка методичного матеріалу для впровадження питань з олімпійської освіти в рамках семінарських занять та розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес закладів вищої освіти є найбільш дієвими та ефективними шляхами подолання проблем інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

3.4 Технології впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді

Проведені дослідження дозволили виділити найбільш значущі проблеми впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді, а саме: відсутність мотивації студентів до навчання, недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти, недостатня кількість навчальної літератури, у закладах вищої освіти, з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту, недостатня кількість кваліфікованих фахівців, здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді, відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти.

Враховуючи отримані результати, з метою вирішення визначених проблемних питань, наступним етапом виконання роботи було дослідження технологій впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді.

Дослідження дозволяють відзначити, що проблеми педагогічної інноватики висуваються на рівень пріоритетних серед проблем наукової педагогіки. Тому для вирішення педагогічних проблем характерним є широкий інноваційний пошук, сфера якого має досить масштабний характер. Це, зокрема, організаційні, функціональні та змістові перетворення. Особливого значення в сучасній педагогіці набувають інтерактивні технології освітнього процесу [58; 59].

Інтерактивні технології навчання, як частина педагогічної технології передбачають постійну взаємодію, діалог, бесіду між викладачем та студентом, причому домінуючу позицію повинні займати саме студенти, тоді як викладач повинен дати правильне направлення в роботі. Використання даних методів сприяє активному та глибокому засвоєнню матеріалу, що вивчається, а також розвиває вміння вирішувати комплексні завдання [57].

Аналіз спеціалізованих літературних джерел, проведення бесід із фахівцями, дозволили виділити інтерактивні технології навчання, які можливо використовувати в освітньому процесі майбутніх фахівців зі спеціальності Фізична культура і спорт, що сприятиме більш якісному засвоєнню навчального матеріалу студентами:

- інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, ротація по трійкам, «Карусель», «Акваріум»);
- технології колективно-групового навчання («Мозковий штурм», «Дерево рішень», «Світове кафе»);
- технології ситуативного моделювання (Метод «шести капелюхів», рольові ігри);
- технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, дебати).

Технологія роботи в малих групах дає можливість учасникам освітнього процесу відчувати себе у «зоні комфорту». Узагальнення існуючого матеріалу дозволяє відзначити, що при використанні даної технології студенти менш схильні відмовчуватися та замикатися в собі, ніж у великій аудиторії. До переваг роботи у малих групах слід віднести [45]:

- студенти мають більше часу для вивчення і розвитку власних ідей;
- одночасно декілька груп можуть працювати над різними частинами однієї проблеми;
- малі групи передбачають значну задіяність всіх студентів;
- сприяє збільшенню можливостей для впливу на кінцевий результат;
- коли кінцевий результат включає в себе думки кожного з учасників групи, вони глибше розуміють його логіку та нюанси, тому всі члени групи будуть відчувати відповідальність за свої думки та відповіді.

Дослідження дозволяють відзначити, що використання технологій колективно-групового навчання в освітньому процесі закладу вищої освіти дозволяє розвивати у студентів вміння пошуку раціональних шляхів вирішення проблем, аргументації та структуризації власних думок.

Педагог, в свою чергу, використовуючи технології колективно-

групового навчання, спрямовує пізнавальну діяльність студентської молоді у необхідне русло, дотримуючись демократичного стилю керування та підтримує ініціативність студентів [47].

Інтерактивна діяльність в освітньому процесі передбачає організацію й розвиток ділового спілкування, що веде до взаєморозуміння, взаємодії, до спільного рішення загальних, але значущих для кожного учасника завдань. У ході діалогового спілкування студенти вчаться критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях. Для цього організовується індивідуальна, парна й групова робота, застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри.

Рольова гра – метод програвання (інсценування) ролей. Навчання через дію найбільш ефективний засіб навчання. Власні переживання запам'ятовуються яскраво та зберігаються протягом тривалого часу.

Ділова гра – модель взаємодії студентів у процесі досягнення цілей, які імітують вирішення комплексних економічних та соціальних завдань в конкретній ситуації. Дозволяє оволодіти системою знань, вмінь та навичок з конкретної професії, моделями поведінки та соціально-психологічних відносин у реальній виробничій ситуації. Учасники використовують різноманітні сенсорні канали: аудіальний, візуальний, кінетичний, що забезпечує інтенсифікацію процесу навчання і робить його захоплюючим.

Дослідження свідчать, що для ефективного використання інтерактивного навчання педагог повинен планувати свою роботу:

- дати завдання студентам для попередньої підготовки: знайти інформацію, виконати самостійні підготовчі заняття;
- відібрати для заняття такі інтерактивні вправи, які дали б студентам ключ до засвоєння теми;
- на одному занятті необхідно використовувати одну (максимум) дві інтерактивні вправи;
- мотивувати студентів до вивчення шляхом добору найцікавіших для

них випадків і проблем.

Під час освітнього процесу студенти стикаються із спеціальною термінологією нової для себе предметної області. Засвоєння та використання специфічних понять з тематики олімпійської освіти потребує більших зусиль та часу, ніж їх механічне запам'ятовування і, як правило, студенти не мають достатнього бажання та мотивації, що можуть посприяти вивченню необхідного понятійного апарату для майбутньої професійної діяльності за спеціальністю Фізична культура і спорт. Складання кросворду можна використовувати, як творче завдання, яке сприяє закріпленню та більш ефективному процесу запам'ятовування, а також, як метод контролю за набутими знаннями з вивченої теми.

Застосовуючи дидактичні ігри, при вивченні питань з олімпійської освіти, викладач має змогу через гру скерувати студента на оволодіння певними знаннями, вміннями та навичками. Привнесення ігрового елемента робить процес навчання нетрадиційним, цікавим і ефективним. Як приклад, дидактичних ігор, викладач може використовувати такі ігри, як: «Крокодил», «Аліас».

Для збільшення мотивації студентів до вивчення питань з олімпійської освіти, викладач може використовувати в освітньому процесі такі методи як, перегляд фільмів, відео роликів, відео-блогів відомих спортсменів. Педагог, може давати завдання створити власне відео або фільм про олімпійську освіту, про проблеми олімпійського спорту, про особливості певного виду спорту та інші, що сприятиме розвитку у студентів навичок творчої роботи, креативності у вирішенні проблем, колективізму у роботі, збільшенню зацікавленості у навчанні [3].

Одним із завдань олімпійської освіти є формування всебічно розвиненої особистості і вирішити це завдання в освітньому процесі студентської молоді можливо завдяки організації та проведенню спортивних свят. Залучення студентів до підготовки та проведення таких заходів сприятиме розвитку здатності застосовувати систему знань з олімпійського

спорту та освіти у практичній діяльності, вдосконаленню комунікативних та організаційних навичок, формуванню вмінь роботи та взаємодії у команді.

Процес перегляду тематичних кінофільмів студентами, поєднує у собі освітній та дозвільний аспекти. Перегляд кінофільмів, теми яких пов'язані з олімпійською освітою сприятиме більш якісному запам'ятовуванню необхідної інформації та розширенню кругозору [34].

Узагальнення отриманих результатів дозволили виділити технології інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів, а саме: інтерактивні технології кооперативного навчання; технології колективно-групового навчання; технології ситуативного моделювання; технології опрацювання дискусійних питань. Також, до технологій впровадження олімпійської освіти, в ході дослідження були віднесені: ділові та рольові ігри, використання в освітньому процесі дидактичних ігор, складання тематичних кросвордів, перегляд та подальше обговорення кінофільмів, які пов'язані з тематикою олімпійського спорту та освіти.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз літературний джерел дозволив визначити, що як соціальне явище, олімпійська освіта бере початок ще з часів Античності та має певні традиції. Узагальнюючи погляди провідних фахівців, які займаються вивченням проблематики олімпійської освіти, дослідження дозволило виділити основні завдання, які вона вирішує – виховання підростаючого покоління шляхом набуття знань, цінностей, які базуються на філософії олімпізму, формування загального світогляду у дітей та молоді, гармонійний розвиток та становлення особистості, залучення до занять спортом та пропагування здорового способу життя серед населення, культивування принципів чесної боротьби у спорті та у повсякденному житті.

2. Функціонування системи олімпійської освіти в Україні розпочалось зі здобуттям незалежності країни. З моменту заснування Національного олімпійського комітету та Олімпійської академії України розпочалось активне впровадження ідей та принципів олімпізму серед різних верств населення. Для необхідного розвитку системи олімпійської освіти, за ініціативи НОК, ОАУ та спільно з НУФВСУ була розроблена багаторічна програма науково-дослідної, освітньої та видавничої діяльності. Особливістю реалізації вітчизняної системи олімпійської освіти є її гармонійне поєднання з освітнім процесом.

3. Дослідження дозволили відзначити, що олімпійська освіта в системі підготовки фахівців спеціальності Фізична культура і спорт є невід'ємною її частиною та реалізується у закладах вищої освіти при вивченні навчальних дисциплін, при організації науково-дослідної діяльності та у позанавчальній діяльності. Фахівці зазначають, що однією зі складових підвищення якості підготовки кадрів для зазначеної галузі є впровадження в процес навчання майбутніх спеціалістів питань з олімпійської освіти.

4. Визначені зміст та методологічні засади діяльності закладів вищої освіти України, щодо впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. Так, найбільш ефективними формами впровадження олімпійської освіти в освітній процес, експертами були визначені лекції, семінарські заняття (67 балів), проведення конкурсів, олімпіад та брейн-рингів з тематики олімпійської освіти та олімпійського спорту (59 балів) та проведення науково-практичних конференцій з тематики олімпійської освіти (50 балів). Також, експертами було визначено, що саме практичні методи (33 бали) є найбільш ефективними при інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентів.

5. Дослідження дозволили визначити та узагальнити проблеми реалізації олімпійської освіти серед студентської молоді, що на думку респондентів мають місце у закладах вищої освіти, в яких вони навчаються, а також оцінити їх значущість. Так, на думку респондентів, найбільш значущою проблемою є відсутність мотивації студентів до навчання (54 бали), далі йде недостатня кількість методичних матеріалів з питань впровадження олімпійської освіти (43 бали), недостатня кількість навчальної літератури, у закладах вищої освіти, з питань олімпійської освіти та олімпійського спорту (34 бали), недостатня кількість кваліфікованих фахівців (32 бали), здатних впроваджувати ідеї олімпізму серед студентської молоді, відсутність мотивації викладачів до впровадження олімпійської освіти (32 бали).

6. Визначені шляхи подолання зазначених проблем. На думку респондентів, найбільш ефективним шляхом подолання проблем є розробка методичного матеріалу для інтеграції питань з олімпійської освіти в рамках семінарських та практичних занять (119 балів); розробка моделі впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентів (98 балів); вдосконалення навчальних програм (91 бал) та ін.

7. Ефективними технологіями впровадження олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді на нашу думку є інтерактивні технології навчання (робота в парах, ротація по трійках, «Карусель», «Акваріум»);

технології колективно-групового навчання («Мозковий штурм», «Дерево рішень», «Світове кафе»); технології ситуативного моделювання («Метод шести капелюхів», ділові ігри); технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, «Що? Де? Коли? Як?», дебати та ін.).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 25 років разом. Олімпійська освіта / за ред. С. Н. Бубки, М. М. Булатової. Київ : Олімпійська література, 2017. 128 с.
2. Булатова М. М., Бубка С. Н., Платонов В. М. Олімпійський спорт у системі гуманітарної освіти. Київ : Перша друкарня; 2019. 912 с.
3. Булатова М., Кучерявий О., Ярмолюк О. Технології дистанційного навчання в системі олімпійської освіти. *Наука в олімпійському спорті*, 2020. № 1. С. 4-21.
4. Булатова М., Манолакі В., Браніште Г. Олімпійська спадщина: методологія вивчення та роль в освіті. *Наука в олімпійському спорті*. 2021. № 1. С. 4-31.
5. Булатова М., Платонов В. Олімпізм та олімпійська освіта: історія, сучасність, майбутнє. *Наука в олімпійському спорті*. 2018. № 4. С. 4-27.
6. Вржесневський І., Вржесневська Г. Ідеали і цінності олімпізму – проблеми та шляхи наукового пошуку. *Наука в олімпійському спорті*. 2021. № 1. С. 32-36.
7. Гакман А., Галан Я., Кошура А. Теоретичні засади патріотичного виховання в системі олімпійської освіти підростаючого покоління. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 27. С. 186-189.
8. Гакман А., Ушенко Ю., Галан Я., Кожокар М. Становлення педагогічних основ олімпійської освіти в Україні. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 299-303.
9. Гакман А. В., Галан Я. П., Кошура А. В. Теоретичні засади патріотичного виховання в системі олімпійської освіти підростаючого покоління. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 27. С. 186-189.
10. Гакман А. В., Крушельницький Б. М. Стан реалізації олімпійської освіти у навчально-виховному процесі (на прикладі міста Чернівці). *Молодий вчений*. 2017. № 3.1 (43.1). С. 74-77.

11. Галан Я. П. Роль олімпійської освіти в патріотичному вихованні дітей в сучасних умовах. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 47. 2022. С. 37-42.
12. Городинський С. І., Ібрагімова Л. С. Особливості впровадження олімпійської освіти у навчальний процес в Україні. *Молодий вчений*. 2017. № 3.1 (43.1). С. 99-102.
13. Денисова Л. В. Моделювання системи професійної підготовки майбутніх магістрів фізичної культури і спорту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. пр.* 2019. Вип. 8К(116). С. 38-42.
14. Денисова Л. В. Професійна підготовка майбутніх магістрів фізичної культури і спорту з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: теорія та методика: монографія. Київ: Центр учбової літератури; 2020. 462 с.
15. Денисова Л. В. Сучасні тенденції використання інформаційно-комунікаційних технологій в професійній підготовці майбутніх магістрів фізичної культури і спорту. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. пр.* 2017. Вип. 3К(84)17. С. 152-156.
16. Єрмолова В., Кроль І. Освітньо-виховний потенціал культурної спадщини олімпійського руху. *Наука в олімпійському спорті*. 2019. № 2. С. 4-15.
17. Загітова М. Г. Організаційні засади діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти в Україні : дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту : 24.00.01. Київ; 2018. 201 с.
18. Загітова М., Радченко Л. Організація діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень і олімпійської освіти в Україні. *Наука в олімпійському спорті*. 2019. № 1. С. 4-9.
19. Зорій Я., Гакман А. Система олімпійської освіти як засіб педагогічного процесу підростаючого покоління. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2016. Вип. 4. С. 33-35.

20. Іваненко Г. Олімпійська освіта в системі підготовки фахівців зі спеціальності Фізична культура і спорт в Україні. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2019. № 1. С. 25-32.

21. Іваненко Г. Організаційно-методичні умови інтеграції олімпійської освіти в освітній процес студентської молоді. *Спортивна наука та здоров'я людини*. 2021. № 1(5). С. 169-179.

22. Іваненко Г. Проблеми реалізації олімпійської освіти у вищих навчальних закладах України та шляхи їх подолання. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2017. № 4. С. 23-25.

23. Іваненко Г. О. Заходи з впровадження олімпійської освіти в підготовці фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. 12 міжнар. конф. молодих вчених м. Київ; 17 трав. 2019 р. Київ, 2019. С. 56-58.

24. Іваненко Г. О. Олімпійська освіта – завдання реалізації. *Молодь та олімпійський рух* : зб. тез доп. 10 міжнар. наук. конф. м. Київ ; 24-25 трав. 2017 р. Київ; 2017. С. 27-29.

25. Іваненко Г. О. Олімпійська освіта в роботі освітніх закладів галузі Фізична культура і спорт. *Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді* : матеріали 4-го регіонального наук.-метод. семінару, м. Тернопіль, 21-22 груд. 2018 р. Тернопіль : СМТ ТАЙП, 2018. С. 45-50.

26. Іваненко Г. О. Форми реалізації олімпійської освіти у закладах вищої освіти. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова* : зб. наук. пр. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. Вип. 3(97). С. 47-50.

27. Іваненко Г. О. Форми та методи реалізації олімпійської освіти в освітньому процесі закладів вищої освіти України. *Молодь та олімпійський рух*: зб. тез доп. 11 міжнар. конф. молодих вчених м. Київ, 11-12 квіт. 2018 р.. Київ : НУФВСУ, 2018. С. 68-70.

28. Карабанова Н., Альошина А., Бичук О. Олімпійська освіта та визначення її ролі майбутніми фахівцями фізичної культури й спорту.

Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт. 2017. Вип. 28. С. 209-213.

29. Кожокар М., Васкан І., Галан Я. Олімпійська освіта як складник патріотичного виховання дітей і молоді. *Інноваційна педагогіка.* 2019. Вип. 18. Т. 2. С. 180-183.

30. Кожокар М., Галан Я. Олімпійська освіта як стрижень реалізації методів, форм і засобів патріотичного виховання в Новій українській школі. *Актуальні питання гуманітарних наук.* 2020. № 27. С. 300-304.

31. Костюкевич В. М., Воронова В. І., Шинкарук О. А., Борисова О. В. Основи науково-дослідної роботи магістрантів та аспірантів у вищих навчальних закладах: навч. посібник. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 634 с.

32. Кроль І. М. Шляхи інтеграції культурної спадщини олімпійського руху в зміст загальноосвітніх навчальних предметів. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт.* 2017. Вип. 28. С. 213-217.

33. Кроль І. М. Культурна спадщина олімпійського руху в системі олімпійської освіти : дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту: 24.00.01. Київ, 2018. 275 с.

34. Кучерявий О. М. Дистанційне навчання в системі вищої освіти галузі фізичної культури і спорту. *Теорія та методика фізичного виховання і спорту.* 2018. № 3. С. 120-125.

35. Олімпійська Академія України : веб-сайт. URL: <http://oau-ukr.com/> (дата звернення: 18.09.2023).

36. Передерій В. В. Інноваційні форми олімпійської освіти на міжнародному та національному рівнях : дис. ... канд. наук з фіз. вих. та спорту: 24.00.01. Львів, 2019. 247 с.

37. Положення про Навчально-науковий олімпійський інститут НУФВСУ : веб-сайт. URL.: <http://olympicinstitute.uni-sport.edu.ua/polozhennya-pro-instytut/> (дата звернення: 14.08.2023).

38. Радченко Л. Місце та роль культури і освіти в стратегії розвитку сучасного олімпійського руху. *Науковий часопис національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2016. Вип. 5(75). С. 98-101.

39. Радченко Л. О. Етапи реалізації олімпійської освіти в діяльності вищих профільних навчальних закладів. *Науковий часопис національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2016. Вип. 5(75). С. 95-98.

40. Сердюк М. Г. Структурно-функціональна модель діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти в Україні. *Фізична активність, здоров'я і спорт*. 2018. № 1(83). С. 33-38.

41. Теорія та практика олімпійської освіти: навч. посіб. / уклад. Я. П. Галан. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича. 2021. 112 с.

42. Харченко-Баранецька Л., Кострікова К. (2023). Формування олімпійських цінностей у молодших школярів в рамках навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2023. Вип. 3К (162). С. 417-421.

43. Шинкарук О. А., Денисова Л. В., Харченко Л. А. Інформаційні технології як фактор освітніх перетворень в закладах вищої освіти з фізичної культури і спорту. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2018. № 1. С. 90-94.

44. Щербашин Я. С. Олімпійська освіта в процесі формування гуманістичних цінностей у школярів. *Науковий часопис Національного*

педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2023. Вип. 1 (159). С. 146-150.

45. Abykanova, B. (2016). The use of interactive learning technology in institutions of higher learning. *International journal of environmental and Science education*, Issue 18, 12528-12539.

46. Bulatova, M., Platonov, V. (2019). Olympism and the Olympic education: history, modernity, future. *Science in Olympic Sport*, Issue 3, 52-76.

47. Culpan, I. Olympism, constructivism and foucault's technologies of power: governmentality at work (2017). *Diagoras: International Academic Journal on Olympic Studies*, Vol. 1, 75-94.

48. Denysova, L., Byshevets, N, Shynkaruk, O., Suschenko, L., Bazylchuk, O., Oleshko, T., Syvash, I., Tretiak, O. (2020). Theoretical aspects of design and development of information and educational environment in the system of training of masters in physical culture and sport macrocycle. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(1), 324-330.

49. Galan, Y., Perederiy, V., Beshlei, O. (2021). Olympic Education – Part 1. Theoretical and methodological principles of current Olympic education. LAP LAMBERT Academic Publishing.

50. Haijun, Zhang, Guo, Xiatao, Zhang, Shangyan. Research on the reason of olympic internationalization success from the cross-culture perspective (2017). *Journal of Science*, 1(6), 1-6.

51. IOC – International Olympic Committee. (2023, October 15). International Olympic Committee. Available from: <https://olympics.com/ioc/overview>.

52. Kozatek, A., Uzhvenko, K., Duchova, L., Radchenko, L., Krol, I., Ulan, A., D'omina, A., Borysova, O., Denysova, L., Shi, S. (2020). Sustainable development and the Olympic movement. *Journal of Physical Education and Sport*, 20 (1), 403-407.

53. Müller N. Olympic education (2019). *Olympic studies reader*. Beijing Sports University Press, 345-362.
54. Nanaykkara, S. (2016). Human integration through Olympism education: a pragmatic engagement of youths in a war-torn society. *Sport, Education and Society*, (4), 623-643.
55. Naul, R., Binder, D., Rychtecky, A., Culpan, I. (2017). *Olympic Education: an international review*. New York: Oxon.
56. Official website of the Olympic Movement (2023, October 10). Available from: <http://www.olympic.org/the-olympic-studies-centre>.
57. Radchenko, L., Ivanenko, H., Krol, I., Biletska, V., Yasko, L., Kozhanova, O., Ermolova, V., Diomina, A. (2021). Interactive technologies during implementation of the Olympic education into the student educational process. *Pedagogy and Psychology of Sport*, 7(1), 135-146.
58. Raman, S (2016). *Emerging trends in higher education pedagogy*. WOU Press.
59. Roux, C., Janse van Rensburg, N (2017). An outdoor adventure programme infused with Olympic values in teaching Olympism to university students. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*. (1/2), 63-77.
60. Tomenko, O., Galan, Y. (2018). Ways of using the axiological potential of the olympic education in the process of upbringing of comprehensive school pupils. *Development trends in pedagogical and psychological sciences: the experience of countries of Eastern Europe*. Riga: Izdevnieciba "Baltija Publishing", 481-508.